

Fylkesmannen i
NORDLAND

- vinner til Nordlands beste

Forvaltningsplan for Lofotodden

Undertittel (maks en linje)

Avdeling/er

Foto:

Forsidebilde: Ragnhild Redse Mjaaseth/Fylkesmannen i Nordland

Forord

brødtekst

Innhold

1. Innledning	7
1.1 Vern av lofotodden nasjonalpark.....	7
1.2 Naturvern i norge.....	7
1.3 Forvaltningsplanen.....	7
1.4 Naturmangfoldloven.....	8
1.5 Historikk.....	9
1.5.1 Verneprosess.....	9
1.5.2 Historisk bruk av verneområdet.....	9
1.5.3 Dagens bruk av verneområdet.....	10
2. Kunnskapsstatus	10
2.1 Verneverdier.....	10
2.2 Trusler mot verneverdiene.....	10
2.2.1 Gjengroing.....	10
2.2.2 Slitasje.....	10
2.2.3 Forsøpling.....	11
2.2.4 Ferdsel.....	11
2.3 Overvåkning og kartleggingsbehov.....	11
3. Forvaltning av Lofotodden	11
3.1 Forvaltningsmål.....	11
3.2 Bevaringsmål.....	12
3.3 Planlagte tiltak og skjøtsel.....	12
4. Retningslinjer for brukerinteresser	13
4.1 Ferdsel og friluftsliv.....	14
4.1.1 Status.....	14
4.1.2 Mål.....	16
4.1.3 Innspill og ønsker.....	16
4.1.4 Rammer og regelverk.....	18
4.1.5 Retningslinjer for forvaltninga.....	22
4.1.6 Tiltak.....	23
4.2 Reiseliv.....	23
4.2.1 Status.....	23
4.2.2 Mål.....	25
4.2.3 Ønsker og innspill.....	25
4.3 Landbruk.....	25
4.3.1 Status.....	25

4.3.2 Mål.....	25
4.3.3 Ønsker og innspill	25
4.3.4 Rammer og regelverk	26
4.3.5 Retningslinjer for forvaltninga.....	27
4.3.6 Tiltak.....	29
4.4 Motorisert ferdsel	29
4.4.1 Status	29
4.4.2 Mål.....	29
4.4.3 Ønsker og innspill	29
4.4.4 Rammer og regelverk	30
4.4.5 Retningslinjer for forvaltninga.....	32
4.5 Bygninger og anlegg	32
4.5.1 Status	32
4.5.2 Mål.....	33
4.5.3 Ønsker og innspill	33
4.5.4 Rammer og regelverk	34
4.5.5 Retningslinjer for forvaltninga.....	36
4.6 Fiskeri	37
4.6.1 Status	37
4.6.1 Mål.....	37
4.6.2 Ønsker og innspill	37
4.6.3 Rammer og regelverk	37
4.6.4 Retningslinjer for forvaltninga og tiltak	38
4.7 Kulturminner.....	38
4.7.1 Status	38
4.7.2 Mål.....	38
4.7.3 Ønsker og innspill	38
4.7.4 Rammer og regelverk	39
4.7.5 Retningslinjer for forvaltninga.....	39
4.7.6 Tiltak.....	40
4.8 Bruk av naturressurser	40
4.8.1 Status	40
4.8.2 Mål.....	40
4.8.3 Rammer og regelverk	40
4.8.4 Retningslinjer for forvaltninga.....	42
5 Saksbehandlingsrutiner	42
5.1 Forvaltningsmyndigheter	42
5.2 Lovverk, føringer og forvaltning.....	42

5.2.1 Verneforskriften	42
5.2.2 Forholdet til andre lovverk.....	42
5.2.3 Forvaltning av verneforskriften	43
5.2.4 Den generelle dispensasjonsbestemmelsen, § 4	43
5.2.5 Generelle retningslinjer for saksbehandling	46
6. Forvaltningsoppgaver og tiltak	47
6.1 Oppsyn	47
6.1.1 Statens Naturoppsyn	47
6.1.2 Mål.....	47
6.1.3 Retningslinjer for oppsynet.....	48
6.1.4 Tiltak.....	48
6.2 Tilrettelegging	48
6.2.1 Status og utfordringer	48
6.2.2 Mål.....	48
6.2.4 Tiltak.....	49
6.3 Overvåkning.....	49
6.3.1 Status og utfordringer	49
6.3.2 Mål.....	49
6.3.3 Retningslinjer for oppsynet.....	50
6.3.4 Tiltak.....	50
6.4 Informasjon	50
6.4.1 Status og utfordringer	50
6.4.2 Mål.....	51
6.4.3 Retningslinjer for oppsynet.....	51
6.4.4 Tiltak.....	51
7. Litteraturliste	51
8. Vedlegg	52
8.1 Verneforskrift.....	52
8.2 Naturtyper og artsmangfold.....	52
8.3 Bevaringsmål – tilstandsvariabler og overvåkningsmetodikk	52
8.4 Bevaringsmål – Samla tiltaksbeskrivelse.....	52
8.5 Tiltaksplan for hele verneområdet	52
8.6 Temakart for hele verneområdet, eller delområder innenfor verneområdet	53
Vedlegg 11: Temakart – Hytter og tufter	54
Vedlegg 12: Temakart – Stier	55
Vedlegg 13: Temakart – Prioriterte beiteområder	56
8.7 Definisjoner/begreper	57

- virker til Nordlands beste

Oppsummering

1. Innledning

1.1 VERN AV LOFOTODDEN NASJONALPARK

Lofotodden nasjonalpark ble opprettet ved kgl. Res. Av dd.mm.åååå. Lofotodden omfatter et område på ca 109 km² og ligger i kommunene Moskenes og Flakstad i Nordland fylke (se vedlegg 3). Hele Lofotodden nasjonalpark ligg på privat grunn. Arbeidet med opprettelse av Lofotodden nasjonalpark ble startet med bakgrunn i brev 21.05.2012 fra Moskenes kommune oversendt til Miljødirektoratet hvor kommunen ber om utredning av nasjonalpark.

Her skal det skrives litt om forvaltningsordninga. Nasjonalpark-/verneområdestyret første gang konstituert, oppnevnt dato, antall styremedlemmer/sammensetning, faglig rådgivende utvalg opprettet, administrativt kontaktutvalg opprettet mv

1.2 NATURVERN I NORGE

Nasjonalparker

Pr 26.02.2013 var ca 18 % av Norges fastlandsareal vern. Av dette er i underkant av 10 % vernet som nasjonalpark. Opprettelsen av nasjonalparker er hjemlet i naturmangfoldlovens § 35:

”Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet, og sikre en utforstyrret opplevelse av naturen”.

Vern som nasjonalpark innebærer et relativt strengt områdevern. Verneforskriftene med formålsparagrafer for nasjonalparkene varierer, og er styrende for forvaltningen av det enkelte område. § 33 i naturmangfoldloven angir målene for områdevern.

1.3 FORVALTNINGSPLANEN

Nasjonalparkene i Norge varierer mye med hensyn til størrelse, naturtype, dyre- og planteliv og menneskelig bruk. Det er et mål at forvaltningen av nasjonalparkene skjer etter en nasjonal, helhetlig og framtidsrettet strategi. Samtidig må forvaltningen av den enkelte nasjonalpark være forankret i verneforskriften og formålsparagrafen der.

Forvaltningsplaner for nasjonalparkene lages etter en felles mal, men tilpasses hvert enkelt verneområde og forskrift. Verneforskriften setter rammene for forvaltningsplanen, og forvaltningsplanen kan derfor ikke utforme retningslinjer som går ut over det som er hjemlet i verneforskriften. Gjennom forvaltningsplanen kan det ikke gis tillatelse til tiltak som er forbudt i verneforskriften. Likedan kan ikke tiltak som det er gitt direkte åpning for i verneforskriften forbyes gjennom forvaltningsplanen.

Ved å utarbeide en forvaltningsplan for Lofotodden nasjonalpark ønsker man å få en samlet oversikt og behandling av aktuelle brukerinteresser og problemstillinger. Hovedformålet med forvaltningsplanen er å trekke opp retningslinjer og konkretisere felles mål for forvaltningen,

slik at formålet med etableringen av verneområdet blir ivaretatt. Det er et mål at forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid og oppgavefordeling mellom aktørene lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen vil også fungere som en veileder for brukere av området, for eksempel frivillige organisasjoner. Forvaltningsplanen kan være et juridisk bindende dokument, men bare der bestemmelser i verneforskriften viser direkte til forvaltningsplanen. Forvaltningsplanen har et langsiktig perspektiv og skal revideres etter cirka 10 år. Siden dette er den første forvaltningsplanen for Lofotodden bør det vurderes om revideringen skal skje tidligere.

Innholdet i en forvaltningsplan er definert i Forvaltningshåndboka – DN-håndbok 17 (2001) Revidert 2008 – kapittel 5. Ved utarbeiding av forvaltningsplanen for Lofotodden nasjonalpark er forvaltningshåndboka lagt til grunn.

1.4 NATURMANGFOLDLOVEN

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet, dette gjelder også ved utforming av forvaltningsmål, tiltak og retningslinjer i forvaltningsplanen for Lofotodden. Det skal framgå av forvaltningsplanen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av konkrete tiltak. Forvaltningsmålene i §§4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av selve forvaltningsplanen skal slik vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Verneverdiene i Lofotodden ble kartlagt i forbindelse med utredning av vern av Lofotodden. Disse registreringene sammen med Naturbase og artskart danner grunnlaget for vurderingene i forvaltningsplanen. I området er det registrert nasjonalt viktige landskapsverdier, enkelte rødlistearter og rødlista naturtyper. Kunnskapsgrunnlaget er oppsummert i kap 2.

Virksomhet som pågår i områdene i dag omtales i kap 4. Verneforskriften åpner for at en rekke av disse aktivitetene kan fortsette. Enkelte aktiviteter vil få restriksjoner slik at naturverdiene får økt beskyttelse. Retningslinjene som er omtalt i forvaltningsplanen er satt med utgangspunkt i verneforskriften og dens rammer for hvilke aktiviteter som er tillatt og ikke. De aktivitetene som kan videreføres i henhold til verneforskriften og tilhørende retningslinjer vil sannsynligvis ikke ha negativ innvirkning på arter, naturtyper og landskapselement i området. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. Forvaltningsplanen vil med stor grad av sannsynlighet føre til en positiv utvikling for naturverdiene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kravet til kunnskapsgrunnlag jf. naturmangfoldlovens § 8 vurderes å være tilstrekkelig til å vurdere effekten av tiltakene i planen, og føre-var-prinsippet § 9) er derfor bare i begrenset grad tillagt vekt.

Samla belastning, § 10, tillegges alltid vekt i verneområder og det er et mål å holde den samla belastninga på verneverdiene i nasjonalparken på et nivå som ikke forringer verneverdiene på lang sikt. I kapittel 4 finnes en tematisk oversikt over dagens bruk av verneområdet sammen med retningslinjer for framtidig bruk. Ved utarbeiding av retningslinjene er hensynet til samla belastning er vurdert.

Prinsippet i naturmangfoldlovens § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området. De godkjente tiltakene er vurdert etter

naturmangfoldlovens § 8 og vil ikke ha vesentlig negativ effekt på arter, naturtyper eller landskapet.

Når det gjelder § 12 er det særlig lokaliseringalternativer i forbindelse med bygninger og anlegg og trasèer for sykling og organisert bruk av hest som er aktuelt. Foreløpig er det ikke forslått noen trasèer for sykling og hest da det ikke er kommet noen innspill om dette.

1.5 HISTORIKK

1.5.1 Verneprosess

Utredning av vern av Lofotodden som nasjonalpark ble første gang aktuelt i 2007 da man jobbet med søknad om verdensarv for Lofoten. Spørsmål om utredning av nasjonalpark ble behandlet politisk i Moskenes kommune første gang i juni 2007. Etter et folkemøte i juni 2008 vedtok kommunen at det var behov for mer kunnskap før man ba om at utredningsarbeidet skulle starte. Fylkesmannen ga skjønnsmidler til et lokalt forprosjekt. Rapporten "*Lofotodden Nasjonalpark. Forstudium til konsekvensanalyse*" ble utarbeidet av Ottar Schiøtz på oppdrag fra Moskenes kommune i 2012.

Forprosjektet ble behandlet politisk av kommunestyret i Moskenes kommune 26. april 2012 og det ble vedtatt å be Miljødirektoratet om å starte arbeidet med utredning av Lofotodden nasjonalpark.

Siden en naturlig avgrensning av området også ville inkludere areal i Flakstad kommune ble de invitert til å delta i verneplanarbeidet i desember 2012. Kommunestyret i Flakstad behandlet saken 19.2.2013 og vedtok å delta i prosessen med utredning av nasjonalpark på Moskenesøya.

Fylkesmannen i Nordland fikk i 2012 oppdrag fra Miljødirektoratet om å starte utredningsarbeid for en nasjonalpark i Moskenes kommune, og verneplanprosessen ble formelt startet i april 2013.

Før planarbeidet startet ble Sametinget forespurt om de ønsket konsultasjon, jf. avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet av 31. januar 2007. Sametinget ga tilbakemelding på at de ikke så behov for videre konsultasjon om verneplan for Lofotodden nasjonalpark.

1.5.2 Historisk bruk av verneområdet

Rundt Lofotodden kjenner vi spor etter menneskers virke over en tidsperiode på 6000 år. På flere av stedene innenfor planområdet er det registrert kulturminner knyttet til ulike tidsperioder, fra steinalder og helt frem til nyere tid.

Langs kysten av Lofotodden var det inntil midten av 1900-tallet fast bosetting på stedene Ånstad, Tuv, Hell, Buvågen, Refsvika, Hermannsdalen, Bunes og Horseid i Moskenes kommune og i Kvalvika, Stokkvika og Mulstøa i Flakstad kommune. Brukene på yttersida var i hovedsak kombinasjonsbruk med fiske og småbruk.

De fleste stedene ble fraflyttet i tiårene før og rett etter 2. verdenskrig. De siste områdene som ble fraflyttet var Hell/Buvågen, Refsvika og Hermannsdalen, der de siste flyttet i 1951. Ved fraflyttinga ble de fleste husene revet. Det er imidlertid fremdeles tydelig spor etter bosettingen i form av hus- og nausttuffer, veifar, båtstøer og steingjerder. Den tidligere bruken av området sees også ved at vi ved de gamle bostedene finner kulturpåvirka slåtte-

og beitemark. Utslått var vanlig de fleste steder og landskapet vi i dag finner rundt Lofotodden er preget av tidligere tids høsting gjennom slått og beite.

1.5.3 Dagens bruk av verneområdet

I dag er verneområdet fraflytta, bare noen få fritidsboliger står igjen. De nordlige delene av verneområdet i Flakstad kommune beites av sau, men i den sørlige delen av verneområdet i Moskenes kommune er det ingen som driver jordbruk. Det er imidlertid et populært område for friluftsliv og det er en mange turstier i området. Dette er av stor verdi både for lokalbefolkning, samt for tilreisende (både regionalt, nasjonalt og internasjonalt).

2. Kunnskapsstatus

2.1 VERNEVERDIER

Viser til utkast til verneplan for Lofotodden kap 2 for beskrivelse av verneverdiene, samt temakart om aktuelle naturverdier i utredningsområdet.

2.2 TRUSLER MOT VERNEVERDIENE

2.2.1 Gjengroing

Beitelandskapet og det gamle kulturlandskapet har store naturverdier knyttet til biologisk mangfold. De mest interessante naturmiljøene finner vi langs strandflata på steder der det tidligere har vært bosetting. Her er det områder med kulturmarkseng som tidligere var slåtte- og beitemark. Kulturmarkseng er en rødlista naturtype med mange sjeldne arter knyttet til seg.

En annen svært interessant naturtype er sanddynemark. Her gir kombinasjonen av skjellsandavsetninger og beitebruk områder som botanisk sett er svært interessante. På Bunes er det gjort funn av flere rødlista beitemarkssopp knyttet til kulturmarkseng og sanddynene.

For å ta vare på kulturlandskapet bør ekstensivt husdyrbeite settes i gang raskt der det har vært tradisjon for det i mange 100 år. Videre gjengroing bør unngås for å hindre endringer i vegetasjonen og også ta vare på Lofotens typiske landskapsbilde som har oppstått over tida på grunn av langvarig tradisjonell jordbruk.

I tillegg til å sette i gang husdyrbeite vil det være positivt å fjerne noe av treoppslaget, spesielt planta fremmede bartrær. (Hanssen, 2012)

2.2.2 Slitasje

I områder med turstier har det i enkelt tilfeller oppstått tråkkskader knytta til ferdsel. På sandnesystemer og kulturmark der stiene er godt synlige vurderes ferdselen ikke å ha vesentlig negativ effekt på vegetasjonen. Et visst nivå at tråkkskader anses å ha en positiv effekt på artsmangfoldet fordi det er hardføre arter som er tilpasset en viss grad av forstyrrelse som vokser her. Der stier går gjennom beitemark og boreal hei vurderes tråkkskadene som en naturlig del av miljøet, så sant ikke bredden og slitasjen i dem blir for høy. Gjennom gammel slåttemark (over Einangen) er derimot stien ikke å anse som naturlig. Selv om vegetasjonen der har stor toleranse for tråkk, blir omfanget negativ når stien blir flere meter bred.

Stiene er mest forgreinet i fuktige miljø som myr og fuktig boreal hei. Her er tråkkskadene mest synlig, noe som utgjør et klart estetisk problem, men som ikke nødvendigvis påvirker

artsmangfoldet i særlig grad annet enn på svært små areal. Naturverdiene blir altså ikke forringet merkbart av tråkkskadene. Av estetiske årsaker og av friluftshensyn er det likevel fornuftig å steinlegge eller føre stiene på klopper på steder der ferdselen har ført til et forgreinet stisystem gjennom fuktige naturtyper. Dette vil være særlig aktuelt på partier av de meste populære stiene til Kvalvika, rundt Ågvatnet, fra Vindstad til Bunessanden og stien til Horseiddalen. (Hanssen, 2012)

2.2.3 Forsøpling

Store mengder søppel driver stadig i land på strendene på yttersida av Moskenesøya. Fra 1992 har det vært årlige ryddeaksjoner langs strendene her. Det bør ryddes søppel på enkelte strandområder innenfor verneområdet, spesielt alle former for plastavfall, men gammelt skips- og fiskeutstyr (ikke plastikk og garnrester) kan i mange tilfeller anses å være et naturlig bruks- og kulturhistorisk element i landskapet og derfor bør bli liggende (Hanssen, 2013 og Schiøtz.2012)

2.2.4 Ferdsl

Etablering av nasjonalpark vil kunne gi økt ferdsel enkelte steder, og det registreres stadig en økende interesse for opplevelsesturer til Kollhellaren. Denne hula ble stengt i 1994 i henhold til «Lov om kulturminner» for å prøve å bevare de sårbare hulemaleriene. Trusselbildet mot maleriene i Kollhellaren vurderes som høyt på grunn av at det er rapportert om mange besøk til hula uten følge av guide.

Hulemalerier er blant de mest sårbare kulturminnene vi har. Den naturlige nedbrytingen av hulemaleriene er som regel en langsom prosess, i alle fall inntil det skjer en markant endring i miljøet. De mest dramatiske ødeleggelsene skjer under menneskelig påvirkning, enten den er forsettlig eller et resultat av ubetenksomhet. Menneskene selv utgjør altså den største faren for bildene. Skjøre malerier som er plassert i trange huler kan fort bli skadet, enten ved at besøkende kommer i kontakt med pigmentene eller slår løs deler av berget. Mange blir fristet til å berøre maleriene, da de ikke tenker over at slik kontakt kan skade. (Bergkunstplan for Nordland 2009, Storvik 2013 og Schiøtz 2012)

2.3 OVERVÅKNING OG KARTLEGGINGSBEHOV

Her skal det spesifiseres behov for kartlegging og eventuell overvåking av delområder ut fra kunnskapen om verneverdiene og aktuelle trusler mot disse.

3. Forvaltning av Lofotodden

Forvaltningsmyndighetens overordnede oppgave er å ivareta verneområdets verneformål over tid, slik at verneverdiene ikke forringes. I kap. 4 er det for flere av delkapitlene satt opp forvaltningsmål knyttet til utvalgte gruppers bruk av verneområdene – disse er å se på som forvaltningsmyndighetens mål og retning i eget arbeid. I tillegg er det nødvendig å sette opp overordnede forvaltningsmål knyttet til ivaretagelsen av verneverdiene i lys av områdenes forvaltningsutfordringer.

3.1 FORVALTNINGSMÅL

Overordnet forvaltningsutfordring for Lofotodden nasjonalpark er å hindre inngrep som kan endre landskapets art eller karakter, eller tiltak som påvirker artsmangfold i hele eller deler av verneområdet. Særlig viktig er det å bevare utvalgte naturtyper og arter av nasjonal betydning.

Forvaltningsmål for Lofotodden nasjonalpark:

1. Bevare det unike kystlandskapet med svært stor landskap- og naturhistorisk verdi.
2. Bevare representative og særegne økosystemer med variasjonsbredde i naturmangfoldet.
3. Bevare fjellplanter med spesielle genetiske særtrekk.
4. Bevare viktige naturtyper som ur og rasmark, kalkrike kystfjell og sanddyner.
5. Bevare de artsrike områdene i naturtypene kulturmarkseng og boreal hei.
6. Bevare leveområdene for flere trua arter, herunder krykkje, teist, toppskarv og beitemarkssopp.
7. Bevare verdifulle kulturminner.
8. Bruken av området for friluftsliv bør ikke sette vesentlige spor i form av slitasje eller forsøpling.
9. Hindre nye større tekniske inngrep og utbygginger.
10. Hindre at eksisterende bygninger og tekniske inngrep ikke endres vesentlig i areal og antall.

Som redskap i arbeidet for å nå forvaltningsmålene for Lofotodden nasjonalpark skal det settes opp utvalgte bevaringsmål. Gjennom bevaringsmålene, defineres den tilstanden vi ønsker at en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmålene skal være målbare og kan for eksempel presiseres gjennom forekomst av en naturtype eller forekomst av bestemte arter.

For å definere naturkvaliteter og bevaringsmål kreves det at forvaltningen har god oversikt over naturtilstanden i området og utviklingstendenser. Bruk av bevaringsmål og metodikk for å kunne måle ulike naturkvaliteters tilstandsvariabler over tid er i stadig utvikling. Etter hvert som ny kunnskap kommer til, kan det være aktuelt å supplere og revidere bevaringsmålene med tilhørende overvåkingsprogram og registreringsmetodikk, oftere enn selve forvaltningsplanen.

For Lofotodden er det foreløpig ikke satt opp forslag til bevaringsmål.

3.2 BEVARINGSMÅL

Her skal det spesifiseres konkrete mål for å ivareta verneverdiene i Lofotodden nasjonalpark.

3.3 PLANLAGTE TILTAK OG SKJØTSEL

Her skal det skrives mer om hvilke tiltak som kan være aktuelle i nasjonalparken for å ta vare på verneverdiene. Noen eksempler kan være:

-Stimulere til beiting på Bunes, Horseidet og Kvalvika.

-Lage plan for forsterkning av stier i hele nasjonalparken.

-Videreføre arbeidet med å plukke søppel langs strendene på yttersida.

-Sette opp informasjonsplakater ved utvalgte innfallspor til nasjonalparken:

Å, Sørvågen, Reine, Vindstad, Kjerkfjorden, Selfjorden, Torsfjorden, Innersand og Yttersand.

-Fjerne fremmede treslag

4. Retningslinjer for brukerinteresser

Verneforskriftene danner rammen for hva som er tillatt innenfor grensene av det enkelte verneområde. I den daglige forvaltningen er § 3 *Vernebestemmelser* og § 4 *Generelle dispensasjonsbestemmelser*¹ de sentrale punktene i verneforskriften. Innholdet i disse paragrafene må sees i sammenheng med § 2 som beskriver formålet med vernet. § 4 omtales nærmere under kap 5 Saksbehandlingsrutiner.

Hvert kapittel er inndelt i følgende overskrifter:

- **Status:** kort beskrivelse av dagens situasjon for den aktuelle brukerinteressen.
- **Mål:** Det er satt overordna mål for forvaltningen med hensyn til den enkelte brukerinteresse.
- **Rammer og regelverk:** Her oppsummeres relevante punkter i verneforskriften som berører den aktuelle brukerinteressen. Dette er med andre ord det rammeverk forvaltningsplanen og forvaltningen skal operere innenfor.
- **Retningslinjer for forvaltninga:** Retningslinjer for hvordan regelverket skal praktiseres. Det er viktig å merke seg at forvaltningsplanen ikke kan gå utover rammene som er gitt i verneforskriften. Forvaltningsplanen vil være førende for hvordan saker skal behandles etter verneforskriften, men den er ikke juridisk bindende med mindre det er henvist direkte til forvaltningsplanen i forskriften.
- **Tiltak:** Her er det listet opp aktuelle tiltak med beskrivelse av tiltaket, hvem som er ansvarlig, tidsramme og eventuell kostnad. Alle tiltakene er samlet i et eget vedlegg som omtales som tiltaksplanen for nasjonalparken. Denne vil være grunnlaget for arbeid med forvaltning og prioritering av oppgaver i årene som kommer.

Forslag til verneforskrift finnes i sin helhet som vedlegg til dette utkastet til forvaltningsplan.²

NB! dette kapitlet er basert på forslag til forskrift slik den blir presentert i verneplan for Lofotodden nasjonalpark som skal på høring samtidig med dette utkastet til forvaltningsplan.

Det refereres ofte til "vernebestemmelsene" for et område. Med dette menes § 3 i den enkelte forskrift. § 3 gir en detaljert og tematisk oppstilling av hva som er forbudt, hva som er tillatt og hva som kan tillates etter søknad. I dette kapitlet tolkes og forklares de enkelte punkter i § 3 i lys av de enkelte brukerinteresser.

All virksomhet må vurderes opp mot ordlyden i forskriften for det aktuelle området. Alle vedtak forvaltningen gjør skal være hjemlet i forskriften. Forvaltningsplanen er en "bruksanvisning" for anvendelse av forskriftene, men gir ikke egne bestemmelser, annet enn der forskriften henviser direkte til forvaltningsplanen.

Vernebestemmelsene kommer i tillegg til annen lovgivning. Tiltak i nasjonalparken må oppfylle kravene både etter verneforskriften og det regelverket tiltaket ellers reguleres etter. For eksempel vil oppføring av bygninger kreve tillatelse fra kommunen etter plan- og

¹ § 4 er lik § 48 i naturmangfoldloven

² NB! Dette utkastet til forvaltningsplan bygger på forslag til nye forskrifter, se verneplan for Lofotodden nasjonalpark

byggningsloven, og etter verneforskriften. Forskrift gitt med hjemmel i naturmangfoldloven vil normalt gå foran andre lover eller forskrifter hvis det er motstrid mellom bestemmelsene. Andre lover (med underliggende forskrifter) som er av interesse er (lista er ikke uttømmende):

- *Lakse- og innlandsfiskeoven, viltloven og havressursloven* som regulerer jakt, fangst og fiske.
- *Skogbruksloven* regulerer forvaltningen av skogressursene
- *Motorferdselloven* regulerer bruk av motorisert kjøretøy i utmark.
- *Plan- og bygningsloven* angir detaljer om utførelse, byggetekniske forhold m.v.
- *Vannressursloven* regulerer forvaltningen av vassdrag og grunnvann
- *Kulturminneloven* gir virkemidler for å bevare kulturminner.
- *Forurensingsloven og brannvernloven* angir pålegg i forbindelse med tiltak.

4.1 FERDSEL OG FRILUFTSLIV

Retten til fri ferdsel i utmark (*allemannsretten*) har vært og er en viktig forutsetning for den norske friluftslivstradisjonen. Denne retten skal også ivaretas i forvaltningen av nasjonalparker. Friluftsløven stiller krav til alle om hensynsfull atferd på annen mands grunn. Når en ferdes i nasjonalparker vil det kunne være spesielle krav knyttet til hensynsfull ferdsel.

I dette kapitlet behandles all ferdsel som kan regnes som friluftsliv, også organisert ferdsel og kommersiell virksomhet. Dette inkluderer ferdsel i regi av skoler og barnehager, turistforeningen og i forbindelse med reiselivsaktivitet.

4.1.1 Status

Lofotodden nasjonalpark er et attraktivt område for friluftsliv. Både lokalbefolkning og tilreisende (regionalt, nasjonalt og internasjonalt) bruker området og setter stor pris på mulighetene det gir for naturopplevelse, båtliv, klatring, toppturer og andre friluftaktiviteter.

Ferdselen i området foregår i hovedsak til fots. Ulike former for båtliv er også utbredt, gjerne kombinert med ilandstigning og eventuelt fotturer. Vanlige startsteder for ferdsel inn i nasjonalparken defineres her som innfallsporier. De fleste nasjonalparker har flere innfallsporier, der noen er mer tilrettelagt for besøkende enn andre. Ved alle kjente innfallsporier skal det være informasjon om nasjonalparken med kart og oversikt over hvilke bestemmelser som gjelder i området. Noen innfallsporier vil ha mer omfattende tilrettelegging i form av parkeringsplasser, toalett/servicebygg, søppeldunker m.m. Slike innfallsporier bør legges til steder der ferdsel ikke er i konflikt med naturverdier eller andre interesser. I tabellen under (tabell 1) gis en oversikt over de mest brukte innfallsporier til nasjonalparken. Selve innfallsporiene eller startstedet er ikke alltid i nasjonalparken, men på vanlige punkter hvor turer i nasjonalparken starter fra.

Tabell 1 Oversikt over innfallsporier for turer inn i Lofotodden nasjonalpark. Innfallsporier som kan være egnet for høy grad av tilrettelegging er uthevet.

Innfallspori	Kommune	Tilgjengelighet	Vurdering
Fredvang/Yttersand	Flakstad	Fottur fra vei	Utgangspunkt for turer til Mulstøa, Stokkvika og Fuglhuk/Ryten.

Torsfjorden	Flakstad	Fottur fra vei, tydelig sti	Utgangspunkt for tur til Kvalvika.
Selfjorden	Flakstad	Fottur fra vei, delvis varda sti	Fottur til Horseidet
Vindstad	Moskenes	Rutebåt fra Reine, umerka sti over til Bunessand og Helvetestind	Utgangspunkt for turer til Bunessand, Helvetestind, og Hermannsdalen.
Kjerkfjorden	Moskenes	Rutebåt fra Reine	Utgangspunkt for turer til Horseidet og Selfjorden.
Reine	Moskenes	Leid båtskyss	Utgangspunkt for organiserte turer eller turer med leid båt inn i området.
Sørvågen	Moskenes	Fottur fra E10, varda sti fra Sørvågen til Munkebu	Utgangspunkt for turer i til Trolldalsvatnet, Stuvdalen, Støvla, Munkebu og videre inn i området
Å	Moskenes	Fottur fra E10, delvis varda sti fra Å til Stokkvika	Utgangspunkt for turer langs Ågvatnet, Stokkvikskardet og Stokkvika.

Sandstrendene på Bunes, Horseidet og Kvalvika er noen av de mest besøkte områdene i nasjonalparken. Her finner man store sanddyneområder mellom høye fjell og storslagen natur. I sommersesongen kan det være over hundre besøkende per dag til Bunes. Området er attraktivt for de fleste grupper av befolkningen fra barnefamilier til surfere og fjellklatrere. Kvalvika, Bunes og Horseidet er relativt lett tilgjengelige til fots langs etablerte stier. Det er daglige avganger fra Reine med fjordruta til Vindstad og Kjerkfjorden som er utgangspunkt for turer til henholdsvis Bunes og Horseidet.

En annen populær tur i området er stien som går fra Å, langs sørsiden av Ågvatnet og opp til Stokkvikskaret. Toppturer er også populært, og området byr på en rekke muligheter for slike opplevelser. I sommersesongen er det guida turer med båt fra Reine til Refsvika og Refsvikhola (Kollhellaren).

Lofoten Turlag har ei kvilebu bygd på ei gammel naustuft i Stokkvika i Flakstad kommune, denne står åpen. Det er to turistforeningshytter rett utenfor nasjonalparken: Munkebu i Moskenes kommune og Selfjordhytta i Flakstad kommune. En del små gammer/krypinn i området står åpne (se tabell 4 i kap 4.5 for oversikt over hytter). Ved Solbjørnvatnet sørøst i Flakstad kommune er det et statlig sikra friluftsområde. En liten del vest i friluftsområdet ligger innenfor nasjonalparken. I tabellen nedenfor (tabell 2) er en oversikt over etablerte turstier i området.

Tabell 2. Oversikt over turstier i området og status.

Løype - navn	Status
Vindstad-Bunes	Merka løype med stor ferdsel. Slitasje på vegetasjon over Einangen og ned mot Bunessanden.
Kjerkfjord-Horseid	Noe slitasje, delvis merka løype
Selfjorden-Horseid	Delvis merka løype, betydelig slitasje.

Torsfjorden-Kvalvika	Umerka løype, betydelig slitasje.
Å-Stokkvika (S)	Delvis merka løype
Fredvang-Stokkvika (N)	Umerka løype, noe slitasje. Kvilebu og informasjon i Stokkvika
Fredvang-Mulstøa	Umerka løype. Noe slitasje.

4.1.2 Mål

Nasjonalparken skal kunne oppleves gjennom enkelt, naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging og med fokus på sporløs ferdsel.

4.1.3 Innspill og ønsker

Innspill/ønske	Kommentar	Henvising
Ved innfallsporter til nasjonalparken bør det etableres parkeringsplasser med skilt og informasjonstavler.	Oversikt over aktuelle innfallsporter er beskrevet i tabell 1.	
Det bør etableres en gangvei fra parkeringsplass/vei og ned til Ågvatnet med flytebrygge for robåter, kajaker og kanoer.	Den østlige delen av Ågvatnet blir utenfor nasjonalparken, og tiltaket krever ikke dispensasjon fra verneforskriften. Det kan imidlertid være aktuelt å tilrettelegge for å unngå slitasje ved innfallsportene til nasjonalparken.	
Det bør tilrettelegges turstier for å styre ferdsel og slik at slitasje blir begrenset.	I kap. 4.4.4.6 går det frem hvilke turstier som vil tilrettelegges for ferdsel i nasjonalparken	
Det bør settes opp toalett på steder der det er naturlig, eks Bunessand.	Verneforskriften åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring av utedo etter søknad. Men eierforhold og driftansvar må avklares.	Verneforskriften § 3 pkt 1.3 b).
Det bør settes opp søppeldunker for å unngå forsøpling i naturen.	Det vil ikke være aktuelt med søppeldunker i en nasjonalpark, men ved innfallsportene kan dette være et aktuelt tiltak.	
Stien fra Vindstad over Einangen til Bunes er svært slitt og erodert pga. stor ferdsel, her bør det etableres en steinsatt vei.	Forsterking av stien fra Vindstad til Bunes er ett av tiltakene som foreslås i denne planen.	
Nasjonalparken bør gi restriksjoner på kommersiell	Se regulering av ferdsel under kap	Verneforskriften § 3 pkt 5.2 og pkt

utnyttelse og nedsliting av naturen.	4.4.4.1.	5.4.
Stien fra Bergland til Kvalvika er svært populær, her er det en del opptråkk langs myrene.	Dette vil vi søke om penger til gjennom bestillingsdialogen.	
Verneplanen bør bidra med midler til tilrettelegging for ferdsel i randsonene, uten å skade naturen.	Det kan søkes om midler til tilrettelegging også i randsonene av nasjonalparken, men da ved de mest brukte innfallsportene.	
Det er mange turister med bobiler som parkerer på rasteplassene, og det er vanskelig å tilrettelegge.	Det kan tilrettelegges for parkering av bobiler ved enkelte innfallsporter.	
Stien fra Sørvågen til Munken bør utbedres.	Dette ligger utenfor nasjonalparken, men tiltaket må vurderes opp mot behov for tiltak i andre innfallsporter.	
Ønske om mulighet til å etablere bolta klatrefelt og via ferrata i nasjonalparken.	Dette er et permanent inngrep som ikke vil være tillatt i nasjonalparken. Det er mange områder som er lettere tilgjengelig utenfor nasjonalparken.	Verneforskriften § 3 pkt 1.1.
Ønske om mulighet til å etablere sykkeltraséer i nasjonalparken.	Dersom det kommer konkrete innspill om dette i høringsperioden, vil det vurderes om det kan gis tillatelse til de trasèene som er forslått. Terrenginngrep i forbindelse med sykkeltraséer vil ikke være tillatt.	Verneforskriften § 3 pkt 5.3.

4.1.4 Rammer og regelverk

4.1.4.1 Ferdsl

§ 3 pkt. 5. Ferdsl

5.1 Generelt om ferdsl

All ferdsl skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsl

Bestemmelsene i denne forskriften er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsl og ferdslsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan.

5.3 Sykling og organisert bruk av hest

Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

5.4 Regulering av ferdsl

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Miljødirektoratet ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsl som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

Ferdsl til fots i samsvar med friluftslovens regler er tillatt. Begrepet ferdsl til fots forstås som tradisjonell vandring, klatring og skiløping. I § 3 punkt 5 finner vi bestemmelser som regulerer ferdsl som ikke er motorisert. Det er kun sykling og organisert bruk av hest som er direkte begrenset gjennom § 3 punkt 5.3. Andre ferdslsformer som ikke er motorisert er tillatt så lenge det skjer hensynsfullt og ikke kan skade naturmiljøet. Det vil være en konkret vurdering som ligger til grunn for å definere en ferdslsform som at den kan skade naturmiljøet, ferdslsbegrensning er ikke et mål i seg selv. Det er mest aktuelt for å beskytte sårbar vegetasjon mot terrengslitasje eller trua/sårbare arter i perioder hvor det er særlig sårbart, spesielt i yngletiden.

Skal vi kunne bruke naturområdene våre til friluftsliv også i fremtiden, må *sporløs ferdsl* være et nøkkelbegrep for utøving av friluftsliv. Det er svært viktig at brukerne av verneområdene gjør hva de kan for å forlate naturområdene i samme tilstand som da de kom.

Organisert ferdsl

Definisjon av organisert ferdsl: Ferdsl der personer, lag, firma eller lignende planlegger, koordinerer eller arrangerer tur/aktivitet og det er snakk om virksomhet med grupper av deltakere, en aktivitet gjentas, eller der aktiviteten er kunngjort på forhånd.

Alle organiserte turer der hovedmålsettingen er å se på dyre- og fugleliv, alle jaktprøver og idrettsarrangementer, samt organisert trening regnes som organisert ferdsl. Det samme gjelder utsetting av poster for turorientering, topptrim, trimposter og lignende.

Organisert aktivitet uten søknadsplikt

Organisert ferdsel som *ikke* skader naturmiljøet trenger ikke særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. I praksis betyr dette at tradisjonelle turer til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger *ikke* reguleres av verneforskriften og kan arrangeres og gjennomføres uten søknad. Om en aktivitet er av kommersiell karakter skal ikke ha betydning for vurderingen av om den må ha særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Det er virkningen på naturmiljøet som er avgjørende.

Organisert aktivitet med søknadsplikt

At en aktivitet er søknadspliktig betyr ikke at den er forbudt, men at forvaltningsmyndigheten vil gjøre en vurdering av om aktiviteten kan skade naturmangfoldet, evt. om aktiviteten kan tillates på visse vilkår.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet kan være ferdsel som fører til varige skader på vegetasjon eller dyreliv. Gjentatte turer med en stor gruppe mennesker til de samme stedene gjennom hele sommersesongen kan føre til stor slitasje og skade på vegetasjonen, eksempler på dette kan være guida turer eller utsetting av trimposter. Det hekker også flere arter av rovfugl spredt i nasjonalparken. I hekketida kan ferdsel inn på rovfuglreir i verste fall føre til avbrutt hekking.

Dersom det fra arrangørens side er usikkerhet knyttet til om en aktivitet kan skade naturmiljøet og være søknadspliktig, må det tas kontakt med forvaltningsmyndigheten for å avklare dette. I de fleste tilfeller vil slik ferdsel, dersom den skjer skånsomt og i et begrenset omfang være uproblematisk, men det kan være behov for å sette vilkår for å ivareta naturverdiene, for eksempel knyttet til tidspunkt for ferdselen, trasévalg eller antallet deltakere.

Spesielle ferdselsformer

Nedenfor omtales noen ferdselsformer som det er knyttet spesielle utfordringer til. Det er viktig å være oppmerksom på at også uorganisert ferdsel der det benyttes ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Uorganisert ferdsel til fots er ikke definert under ferdselsformer som kan skade naturmiljøet.

1. Ferdsel med hest

Bruk av hest er en ferdselsform som kan gi markslitasje og forstyrrelse. Det som kan kalles tradisjonell bruk av hest, dvs. at man har med seg hest på fottur eller rir med egen hest, ev hest som beiter i området, er ikke regulert av verneforskriften. Heller ikke bruk av hest til beitedyr er regulert av verneforskriften. Organisert bruk av hest er regulert av § 3 punkt 5.3 og kun tillatt på traséer som er godkjent for dette. Det er ikke kommet innspill på traséer som bør være åpen for slik bruk, det er dermed ikke kartfestet slike traséer i forvaltningsplanen. Dersom det skulle være behov for traséer er det mulig å komme med innspill om dette i høringsperioden. For bruk av hest vises det for øvrig til friluftslovens bestemmelser.

2. Ferdsel med sykkel

Sykling i nasjonalparken er kun tillatt på traséer som er godkjent for dette. Sykling har ikke vært en utbredt aktivitet i verneområdet før vernevedtaket, og det har heller ikke kommet innspill på konkrete ruter som bør åpnes for sykling. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. Dette medfører at det ikke bør sykles i spesielle perioder som i teleløysninga, ved mye nedbør eller i særlig våte områder. Sykkel bør leies gjennom våtmark. Dersom det er konkrete traséer som ønskes benyttet ber vi om innspill på dette i høringsperioden.

3. Grotting

Ferdsl i grotter, grotting, defineres som en aktivitet som potensielt kan skade naturmiljøet. Dette på grunn av grottenes sårbarhet for slitasje og ødeleggelse, samt grottenes dårlige evne til å restaureres etter skade. Vi gjør oppmerksom på det er forbudt å fjerne og ødelegge biologisk og geologisk materiale fra grottene i nasjonalparken. Sporløs ferdsel er viktig. Grottene som ligger på yttersida av Lofotodden er brenningsgrotter og geologisk og biologisk ikke så sårbare for menneskelig påvirkning som for eksempel kalkgrotter. Brenningshuler har imidlertid ofte store kulturminneverdier og i Kollhellaren og Bukkhammarhola er det for eksempel funnet gamle hulemalerier. Det er derfor generelt ferdselsforbud i disse grottene etter kulturminneloven (**forskrift som vedlegg?**). Det er bare tillatt å besøke Kollhellaren med autorisert guide. Organisert ferdsel i Kollhellaren og Bukkhammarhola er regulert etter kulturminnelovverk, se mer om dette under kapittel 5.4.7 om kulturminner.

4. Fjelltrim

Fjelltrim er et godt folkehelseiltak og medfører liten grad av tilrettelegging. Det består i utsetting av postkasser på ulike turmål, postkassene står ute sommersesongen gjennom. Fjelltrimposter kan settes opp innenfor nasjonalparken. Plassering av postkassene skal avklares med forvaltningsmyndigheten.

5. Klatring

Klatring er en del av det enkle og naturvennlige friluftslivet. Det er ikke forbud mot klatring i verneområdet, og det er heller søknadspliktig. De som klatrer må vise hensyn til natur og dyreliv, særlig aktuelt med hensyn på hekkende rovfugl. Uroende aktiviteter bør ikke skje nærmere enn 500 m fra hekkeplassene til rovfugl (havørn, jaktfalk, vandrefalk og kongeørn) i perioden 1. februar– 31. juli. Det er ikke tillatt å sette faste bolter i fjell.

6. Ferdsl med båt

Det er ikke lagt begrensninger på ferdsel med båt på havet gjennom verneforskriften for nasjonalparken. Ferdsl på vatna i nasjonalparken kan skje med båt og kano, men det kan ikke benyttes motor, heller ikke elektrisk motor. Alle vatna innenfor verneområdet er mindre enn 2 km² og det er derfor ikke tillatt med motorferdsel på disse etter Motorferdselloven (§ 4).

Regulering av ferdsel

Forvaltningsmyndigheten har etter § 3 pkt 5.4 mulighet til å forby ferdsel i deler av nasjonalparken dersom det er nødvendig for å ta vare på verneverdiene. Det er et mål å gripe minst mulig inn i allmennhetens rett til fri ferdsel i utmark. Forbud mot ferdsel er både konfliktylt og vanskelig å håndheve, og svært lite ønskelig. Det er pr dato ikke aktuelt å regulere ferdsel i nasjonalparken, da vi ikke er kjent med problemer med ferdsel som kan skade naturmiljøet som ikke kan løses gjennom andre skjøtselstiltak. Denne muligheten til å regulere ferdsel er svært sjelden benyttet og vil kun bli benyttet i helt spesielle tilfeller. Regulering av ferdsel vil i så fall skje etter en høring på forhånd.

Omlegging av stier er et tiltak som kan vurderes fortløpende hvis det oppstår konflikter mellom ferdsel og ivaretagelse av kulturminner eller naturmiljø.

4.1.4.2 Tilrettelegging for friluftsliv

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- c) Vedlikehold av stier, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- d) Bygging av bruer, legging av klopper og sikringstiltak langs stier, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) Oppsetting av skilt og merking av stier, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.

Stier, skilt, bruer o.l.

Som vi ser av bestemmelsene for verneområdet skal forvaltningsplanen legge rammene for tilrettelegging. Vedlikehold av eksisterende merking, klopping, skilt og lignende kan skje uten søknad til forvaltningsmyndigheten. Med vedlikehold menes nødvendig oppgradering av eksisterende løypemerking, utskifting/oppgradering av eksisterende skilt og bruer så de holder en slik standard at de kan benyttes på forsvarlig vis. Vedlikehold omfatter også rydding av busker og kratt i stitrasèen. Stier som er delvis merka eller er planlagt å merkes før verneplanen er vedtatt er inntegnet på temakart i vedlegg 12, og kan vedlikeholdes, jf. forskriftens § 1.2 c. Merking av aktuelle løyper skal utføres som tradisjonell vardemerking uten bruk av maling.

Når det gjelder bruer og klopper er vedlikehold begrenset til utskifting av materialer uten at tiltaket endrer størrelse og omfang. Dersom det er behov for så store utskiftninger at anlegget framstår som et nytt må det behandles som nybygging og forvaltningsmyndigheten må gi tillatelse etter søknad. Dette gjelder også om anlegg flyttes, for eksempel dersom en bru får ny plassering, klopping forlenges eller en sti legges om.

Nybygging av bruer krever tillatelse både etter verneforskriften og etter plan- og bygningsloven, og må avklares med kommunen i tillegg til forvaltningsmyndigheten. Det er et mål å holde slike inngrep i landskapet på et minimum.

Merking av nye stier, oppføring av skilt eller andre tiltak i forbindelse med friluftsliv kan påvirke verneverdiene og ha betydning for privat interesser eller andre brukere av området. Dersom forvaltningsmyndigheten skal gi tillatelse til slike tiltak må det ikke stride mot verneformålet, og det må avklares mot andre interesser. Mange tiltak som bygging av bruer og legging av klopper trenger også tillatelse etter plan og bygningsloven. Det vil være aktuelt å avvente spørsmål om slik nye tiltak til revisjon av forvaltningsplanen for å få gjort en helhetlig vurdering av nasjonalparken behovet for tilrettelegging.

I forskriften er det åpnet for oppføring av husvære åpent for allmennheten, samt enkle gapahuker i tråd med forvaltningsplanen. Dette er beskrevet under kap. 4.5.

4.1.5 Retningslinjer for forvaltninga

Retningslinjer - Ferdsel

1. Ferdsel til fots er i utgangspunktet tillatt innenfor nasjonalparken.
2. Ferdseksformer som har varige negative konsekvenser for naturmiljøet tillates ikke.
3. Sjøppel skal tas med ut av området og ikke graves ned eller deponeres på annet vis.
4. Ved tvil om organisert aktivitet er søknadspliktig - ta kontakt med forvaltningsmyndigheten på forhånd for avklaring og eventuelle nærmere retningslinjer.
5. Ved utsetting av poster til fjelltrim eller lignende gjelder følgende retningslinjer:
 - Det kan det gis tillatelse til midlertidig merking.
 - Det vil ikke gis tillatelse til permanent merking.
 - Midlertidig merking skal skje på en skånsom måte uten bruk av maling.
 - Det skal ikke benyttes materialer som ikke brytes ned, for eksempel plastbånd.
 - Merking skal fjernes når fjelltrimmen avsluttes.

Retningslinjer - Tilrettelegging for friluftsliv

1. Sjøppel skal tas med ut av området og ikke graves ned eller deponeres på annet vis.
2. Tilrettelegging for ferdsel skal kun skje langs løyper angitt i kart, vedlegg 12.
3. Det kreves tillatelse fra grunneiere og rettighetshavere innen arbeidet med løypemerking/vedlikeholdsmerking eller vedlikehold av stier settes i gang.
4. Følgende løyper er i dag delvis merka eller er planlagt å merkes i løpet av 2014 og kan vedlikeholdes: Å-Stokkvika, rundt Ågvatnet, Vindstad-Bunes, Kjerkfjord-Horseid, Selfjorden-Horseid og Torsfjord-Kvalvika.
5. Merking av aktuelle løyper skal utføres som tradisjonell vardemerking uten bruk av maling. Merkejobben utføres av SNO eller andre kvalifiserte etter instruksjon fra forvaltningsmyndigheten.
6. Bruer skal bygges som enkle stokkbruer eller hengebruer med minst mulig inngrep. Dersom bruene skal males skal jordfarger benyttes. Det skal brukes mest mulig miljøvennlige materialer i forbindelse med bygging. Motorferdsel for frakt av utstyr og avfall skal skje mest mulig skånsomt og på en tid da forstyrrelse for dyrelivet blir minimal.

4.1.6 Tiltak

Lage en plan for forsterking av stier for å vite hvilke deler av stiene som det bør gjøres noe med, samt hvilke metode som bør brukes på de forskjellige stedene: Bunes, Horseidet, Ågvatnet, Kvalvika.

Ansvarlig: Forvaltningsmyndighet/SNO **Kostnad:** 80 000,- (?) **Tidsramme:** Første år etter vernevedtak.

Forsterke følgende stier:

- Å-Stokkvika
- Vindstad-Bunes
- Selfjorden-Horseidet
- Kjerkfjorden-Horseidet
- Torsfjorden-Kvalvika

Fjerning av plastsøppel i Kvalvika, Bunessanden og Horseidet. **Ansvarlig:** Den enkelte bruker, reiselivsaktører og forvaltningsmyndighet **Kostnad:** 20 000,- **Tidsramme:** Årlig, eventuelt ved behov.

4.2 REISELIV

4.2.1 Status

Planområdet har landskap, natur- og kulturmiljø med opplevelseskvaliteter av svært stor verdi. I dag foregår mye av reiselivsaktiviteten i randsonen til nasjonalparken. Bruken av området er knyttet til friluftsliv, enten det er turister som kommer på egen hånd eller organisert gjennom reiselivsaktører. En stor del av aktiviteten og ferdselen i området er uorganisert, eksempelvis ferdsel til Bunessanden og Kvalvika. Sommeren er helt klart viktigst for reiselivsnæringen i Vest-Lofoten.

Det er i hovedsak tre typer opplevelser som tilbys innenfor utredningsområdet:

- Kombinerte turer med fiske og strandhogg
- Guida turer til Kollhellaren (hulemalerier) i Refsvika
- Guida turer med ulikt innhold: fottur, klatring, tinderangling, kajakk m.m.

Reiselivsproduktene i området tilbys både fra lokale turoperatører og fra andre selskap i Lofoten. Det er også noen utenlandske turoperatører som arrangerer turer i området.

I høysesongen for turisme har Lofoten nærmere 900 000 besøkende. I Flakstad er det gjort beregninger som viser at kommunen har ca. 300.000 besøkende i samme periode. Det er i dag et betydelig antall turister som besøker Flakstad og Moskenes. Sammenlignet med besøkstall for hele Lofoten samlet er tallet imidlertid lavt, i tillegg er omsetningstallene relativt beskjedne.

Her skal vi skrive mer om utfordringer for reiselivet, kommunenes ønsker og besøksforvaltning, tilrettelegging.

Følgende bedrifter driver turisme/reiseliv i nær tilknytning til og delvis i nasjonalparken:

Tabell 3 Oversikt over bedrifter innen turisme og reiseliv som har en viss tilknytning til Lofotodden nasjonalpark

Bedrift	Nettside	Tilbyr
Reine Adventure	http://www.reineadventure.com/	Havkajakk, guidede fjellturer, sykling og skiturer
Lofoten Aktiv AS	http://www.lofoten-aktiv.no/	Havkajakk, guidede fjellturer, sykling og skiturer
Unstad Camping	http://www.unstadarcticsurf.com/	Overnatting og surfing
XX Lofoten	http://www.xxlofoten.no/	Havkajakk, skiturer, fjellturer, båttur
Northern Alpine Guides	http://www.alpineguides.no/	Skiturer
Nusfjord AS	http://www.nusfjord.no/	Overnatting, fiske
RiB Lofoten	http://www.rib-lofoten.com/	Båtturer
Lofoten Charterbåt AS	http://www.lofotencharterbat.no/	Båtturer
Aqua Lofoten Coast Adventure AS	http://www.aqualofoten.com/	Overnatting, havsafari, fiske, dykking, snorkling
Ramberg Gjestegård AS	http://ramberg-gjestegard.no/	Overnatting
Eliassen Rorbuer	http://www.rorbuer.no/	Overnatting
Reine Rorbuer	http://www.classicnorway.no/hotell/reine-rorbuer	Overnatting
Å Rorbuer og brygga Restaurant	http://www.lofoten-info.no/aarorbu.htm	Overnatting, fisketur, sykkeltur
Å-Hamna Rorbuer	http://www.lofotenferie.com	Overnatting, båtutleie
Sakrisøy Rorbuer	http://www.lofoten-info.no/sakrisoy/	Overnatting
Vest Lofoten Feriehus		
Fredvang Strand og Skjærgårdscamping	http://www.fredvangcamp.no/	Overnatting, båtutleie
Lydersen Rorbuer og Sjøhus	http://www.lofoten-info.no/lydersen/	Overnatting, båt- og sykkelutleie
Moskenes camping	http://www.moskenescamping.no/	Overnatting, fisketurer, fjellturer m.m
Lofoten Outdoor AS	http://www.lofotenoutdoor.com/	Skiturer, havkajakk
Moskenes shipping v/Edgar Kibsgård	http://www.reinefjorden.no/	Båtrute til blant annet Vindstad og Kjerkfjorden som er innfallsporter til Lofotodden nasjonalpark
Norsk Fiskeværmuseum	http://www.lofoten-info.no/nfmuseum/norsk/	Formidling av historie/forståelse av kystkulturen
Norsk		Formidling av hvalfangstens historie

Kvalfangstmuseum
AS

Destinasjon Lofoten samler tilbud og muligheter i regionen gjennom sine nettsider, <http://www.lofoten.info>.

4.2.2 Mål

Innenfor rammen av verneforskriften og verneformålet skal forvaltningen av Lofotodden nasjonalpark bidra til utviklingen av et bærekraftig og miljøtilpasset reiseliv.

4.2.3 Ønsker og innspill

Innspill/ønske	Kommentar	Henvisning
Ønske om at det skal bli restriksjoner på kommersiell utnyttelse av områdene innenfor nasjonalparken.	Dersom naturmiljøet er skadelidende kan det bli restriksjoner på ferdsel. Se kap 4.1.	Verneforskriften § 3 pkt 5.2 ev 5.4.

For regelverk om organisert ferdsel se kap 4.1 om ferdsel og friluftsliv, samt kap 6.2 om tilrettelegging og kap 6.4 om informasjon. Her skal vi skrive mer om informasjon rettet mot turister både på nettet, i brosjyrer og på informasjonstavler satt opp i innfallsportene.

4.3 LANDBRUK

4.3.1 Status

Den nordlige delen av planområdet er en del av et større beiteområde der det beiter rundt 800 søyer og lam. Det er fire beitebrukere som har dyr i området, og beitebrukerne holder til på Fredvang og Krystad i Flakstad kommune. I Moskenes er det ikke beitedyr i dag, med unntak av noen få sau som beiter rundt Vindstad og Bunes.

Det er svært få områder som kan karakteriseres som skog innenfor planområdet. Som en følge av opphørt bruk og fraflytting er deler av området i dag under gjengroing med lauvskog. Størst er gjengroingen i de indre delene av områdene som eks. i Ågdalen og ved Selfjorden. Her vil deler av området i dag kunne karakteriseres som skog.

4.3.2 Mål

Kulturlandskapet skal holdes åpent ved beiting så langt mulig. Beitetrykket bør økes for å opprettholde naturverdiene. All plantet skog skal avvirket.

4.3.3 Ønsker og innspill

Innspill/ønske	Kommentar	Henvisning
----------------	-----------	------------

Vindstad grendelag ønsker at nasjonalparken ikke skal være til hinder for bevaring av kulturlandskapet.	Beiting vil ikke bli begrenset innenfor en nasjonalpark. Beitedyr er viktig for å holde kulturlandskap i hevd, og nasjonalparkstyret vil kunne bidra til å stimulere til økt beiting i områder med særlig høye kulturlandskapsverdier.	Verneforskriften § 3 pkt 2.2 a).
Det vil være behov for gjerder, informasjon og kanskje ei gjeterbu i forbindelse med et landbruksprosjekt i Flakstad kommune. Et slikt prosjekt som tar vare på kulturlandskapet bør kunne samkjøres best mulig med verneplanprosessen for Lofotodden nasjonalpark.	Det er åpnet for å søke om oppføring av gjerder og gjeterbu i verneforskriften. Beitedyr er viktig for å holde kulturlandskap i hevd, og nasjonalparkstyret vil kunne bidra til å stimulere til økt beiting i områder med særlig høye kulturlandskapsverdier.	Verneforskriften § 3 pkt 1.3 f).

4.3.4 Rammer og regelverk

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- f) Oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendig for landbruksdrift i samsvar med forvaltningsplan, jfr. § 5.

2.1 Vern av plantelivet.

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1. er ikke til hinder for:

- a) Beiting.

...

- e) Uttak av fremmede treslag, i samsvar med retningslinjer i forvaltningsplanen, jf. § 5.
- f) Vedhogst og rydding av lauvskog, i samsvar med retningslinjer i forvaltningsplanen, jf. § 5.

6.2 Bestemmelsen i pkt 6.1 er ikke til hinder for:

- c) Motorferdsel for uttransport av syke/skadde bufe i medhold av lov om dyrevelferd. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med bufehold.

Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med hogst etter pkt. 2.2 e) og f).

Oppføring av gjeterbu

Som det framgår av § 3 pkt 1.3 f kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til oppsetting av nødvendige gjeterhytter. Bygningen må være knyttet til aktivt landbruk dersom det skal kunne gis tillatelse. Kommunens landbruksmyndighet vil være en viktig samarbeidspartner i slike vurderinger. Videre er det et vilkår at det ikke er i strid med verneformålet. Det vil derfor settes vilkår ved eventuelle tillatelser for å ivareta verneformålet. Dette kan for eksempel være vilkår angående plassering, utforming, størrelse, bruk og fargevalg.

Beiting og gjerder

Beiting er ikke regulert av verneforskriften og kan foregå som før. I forbindelse med beitebruk kan det være ønsker om gjerder for ulike formål. Beitende dyr kan bidra til å ivareta verneverdier knyttet til gammel kulturmark. Generelt bør det utvises en positiv holdning til økt beitebruk i området i forhold til status på vernetidspunktet. Gjerder og anlegg må vurderes opp mot planer for næringa og virkning på verneverdiene. Gjerder som ikke er i bruk skal fjernes. Når det gis tillatelse til oppføring av gjerder må det derfor settes vilkår om at gjerdet skal fjernes når de ikke lenger er i bruk.

Uttak av fremmede treslag

Verneforskriften er ikke til hinder for at plantet gran og andre planta treslag kan tas ut. Uttak må skje på en skånsom måte, og eventuell motorferdsel i den sammenheng må det gis særskilt tillatelse til. Mer om motorferdsel og søknadsprosedyrer finner du i kap 4.4.

Forvaltningsmyndigheten oppfordrer grunneierne til å ta ut fremmede treslag da disse representerer en trussel mot verneverdiene i området.

Vi gjør også oppmerksom på at forvaltningsmyndigheten gjennom skjøtselsparagrafen (§ 47 naturmangfoldloven) har mulighet til å ta ut fremmede treslag for å ivareta formålet med verneforskriften der det er fare for skade på naturmangfoldet. Uttak av fremmede treslag vil så langt som mulig baseres på samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten og grunneierne.

4.3.5 Retningslinjer for forvaltninga

Gjeterhytter, gjerde og saltslikkesteiner

-Oppsetting av gjeterhytte må være nødvendig for beitenæringa for at forvaltningsmyndigheten skal kunne innvilge tillatelse. Det skal settes nødvendige vilkår i dispensasjonen for å ivareta verneverdiene. Størrelse, utforming, fargebruk, plassering, bruksregler og hva som skal skje med bygget dersom behovet opphører skal fremgå av et eventuelt vedtak.

-Gjeterhytter skal ikke overstige 25 m² grunnflate inklusive uthus og utedo. Bygningen skal ha mørke farger, matt og mørkt tak eller torvtak

-Ved søknad om oppsetting av gjerder skal virkningen på vegetasjon og landskap skal vektlegges spesielt. Også friluftsliv og fri ferdsel må vektlegges. Våtmarksområder og plassering nær bekker og elver bør unngås. Gjerder skal fjernes dersom de ikke brukes lenger.

-Det vil bli satt krav til porter eller gjerdeklyv dersom gjerder krysser turstier.

-Saltslikkesteiner kan plasseres ut uten søknad etter kart vedlegg xx. Utplassering av saltslikkesteiner på nye steder må omsøkes. Våtmarksområder og plassering nær bekker og elver skal unngås.

-Ved behov for motorisert ferdsel for utkjøring av saltslikkesteiner eller liknende som er nødvendig i forhold til beitebruk kan det gis flerårige dispensasjoner.

Uttak av fremmede treslag eller tynning av skog

All uttak av skog (fremmede treslag og stedegen lauvskog) skal foregå etter følgende retningslinjer:

- Alle stubber skal være lavest mulig
- Alle stubber skal ha tilnærmet vannrett snitt for å unngå klauv-, mule- og jurskader på beitende dyr i området.
- Hogstavfall skal ryddes sammen og brennes. Gjennomføring av brenning er nærmere beskrevet under.
- Det må utvises forsiktighet under arbeidet slik at ikke den stedegne vegetasjonen får unødig skade, motoriserte fremkomstmidler i forbindelse med arbeidet må omsøkes.
- Det vil ikke kunne gis tillatelse til opparbeiding av veier.
- Planting etter hogst vil ikke kunne tillates.
- Eldre trær knytta til gamle hager på yttersida bør få stå.

Retningslinjer brenning av hogstavfall:

-Planlegg godt hvor det skal brennes, og ta hensyn til naturtypen. Plasser bål plass på mest mulig triviell vegetasjon og ha en plan for hvordan brannen kan slukkes, jf. forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn § 8-2.

-Bål plassene skal legges i forsenkninger i terrenget på mest mulig triviell vegetasjon.

-I forkant av brenning skal det ringes varsel til nødsentralen 112 for å hindre uttrykning.

-Se vedlagte notat fra Statens Naturoppsyn for nærmere beskrivelse (notat skal legges som vedlegg)

4.3.6 Tiltak

Stimulere til beiting i områdene Bunes og Horseidet ev. Selfjorden og Ågvatnet (se kart vedlegg 13), for å opprettholde det verdifulle kulturlandskapet, ved hjelp av økonomisk støtte til transport, gjerde og tilsyn av beitedyr. Det bør utarbeides skjøtselsplaner for de nevnte områdene. **Ansvarlig:** Forvaltningsmyndighet **Kostnad:** ? **Tidsramme:** Årlig

Fjerne fremmede treslag i verneområdet:

-Granplantefelt av lutzi i Stormarkspollen

-2 små felt/eventuelt spredte forekomster av lutzi nordøst og vest for Tuvvatnet

-Vrifuru på Helle

-Spredt forekomst av lutzi ved Ågvatnet

-Hermannsdalen

4.4 MOTORISERT FERDSEL

4.4.1 Status

Omfanget av motorisert ferdsel i nasjonalparken er svært begrenset. Topografi gjør at det er få muligheter til å kjøre snøskuter eller ATV i dette landskapet. Enkelte havområder langs land vil være inkludert i nasjonalparken, men motorisert ferdsel på havet, oppankring og ilandstigning vil det ikke bli noen begrensninger på. Det kan ellers være aktuelt med bruk av luftfartøy til frakt av skadde bufe eller frakt av materiale til hyttene.

4.4.2 Mål

Forvaltningen av Lofotodden nasjonalpark har som mål å holde motorferdsel på land og i vassdrag på et minimum, samt fremme naturopplevelse og utøvelse av naturvennlig friluftsliv.

4.4.3 Ønsker og innspill

Det er ikke kommet noen innspill om motorisert ferdsel.

4.4.4 Rammer og regelverk

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.3 Bestemmelsen i pkt 6.1 er ikke til hinder for:

- a) Motorferdsel i sjø.
- b) Motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
- c) Motorferdsel for uttransport av syke/skadde bufe i medhold av lov om dyrevelferd. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) Øvingskjøring for formål nevnt i pkt. 6.2 b).
- b) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med bufehold.
- c) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med hogst etter pkt. 2.2 e) og f).
- d) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter.
- e) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
- f) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varig forflytningshemmede til egen hytte i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel på land, i ferskvatn og i lufta under 300 meter fra bakken forbudt innenfor nasjonalparken. I forskriften er det noen direkte unntak fra forbudet, i tillegg til at det kan søkes om bruk av motorisert ferdsel til noen spesifiserte formål. For forvaltninga er det en nasjonal føring at motorisert ferdsel skal holdes på et minimumsnivå. Både med tanke på dyreliv og vegetasjon, men også av hensyn til allmennhetens muligheter til naturopplevelse uten unødig støy og opplevelse av uberørt natur.

På grunn av områdets topografi er bruk av beltekjøretøy på vinterføre (skuter) kun aktuelt i begrensa deler av nasjonalparken. Bruk av luftfartøy er dermed satt opp som et alternativ på alle unntaksbestemmelsene.

Operativ virksomhet

Operativ virksomhet reguleres ikke av verneforskriften, det vil si at det under for eksempel redningsaksjoner kan tas i bruk motoriserte kjøretøyer og helikopter uten tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Øving og kjentmannskjøring er ikke operativ virksomhet og må dermed ha særskilt tillatelse.

Landbruk

I forbindelse med husdyr på beite kan det være behov for motorisert ferdsel. Det er direkte unntak for transport av syke og skadde husdyr. Annen kjøring i forbindelse med husdyrhold (for eksempel transport av saltslikkesteiner, gjerdemateriell, sanking av dyr) må omsøkes i hht § 3 pkt 6.3 b).

Vedhogst, tynning og uttak av fremmede treslag

Det kan gis tillatelse til motorisert ferdsel i forbindelse med vedhogst, tynning og uttak av fremmede treslag. Dette omfatter transport av virke, samt transport av nødvendig utstyr. Det vil settes rammer for bruken for å ivareta verneformålet, minimere motorisert ferdsel og ivareta ønsket om stillhet og ro.

Bygninger og hytter i nasjonalparken

Til hytter kan det gis dispensasjon for det antall turer som er nødvendig for frakt av varer og utstyr til drift og vedlikehold av hyttene. Det kan også gis tillatelse til frakt av materialer i forbindelse med byggearbeid. Søknaden vurderes opp mot søkers behov for transporten.

Transport av varig funksjonshemmede til egen hytte

Forvaltningsmyndigheten må ved avgjørelsen av søknaden avveie mot de skader eller ulemper den vil føre til, og det kan eventuelt settes vilkår. I avveiningen må det legges vekt på den særstilling forflytningshemmede står i med hensyn til transportbehov. Det kan bare gis tillatelse ved varig forflytningshemming. Det kan kreves legeerklæring som dokumentasjon.

4.4.5 Retningslinjer for forvaltninga

Søknader om motorisert ferdsel skal sendes forvaltningsmyndigheten. Se ellers kapittel 5 om generelle retningslinjer for saksbehandling. Retningslinjer for hvordan forvaltningen skal behandle søknader om dispensasjoner for motorisert ferdsel er som følger:

- Søknaden skal være skriftlig og behovet for motorisert transport må dokumenteres i søknaden.
- Transport av personer, mat, proviant og utstyr i forbindelse med fjellturer tillates ikke i nasjonalparken.
- Motorferdsel i forbindelse med politi-, ambulanse- eller sikringsøyemed er ifølge vernebestemmelsene tillatt. Øvelser til samme formål som er avhengig av motorkjøretøy skal skje utenfor nasjonalparken når det er mulig.
- I innvilget dispensasjon skal det settes vilkår for kjøringen; fastsetting av trasè, maksimum antall turer, tidsperiode for kjøringen, varighet av dispensasjonen og opplysning om inndragning av dispensasjon ved mislighold og lignende.
- Forvaltningsmyndigheten er innstilt på å gi nødvendige tillatelser for transport av materialer som skal brukes til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, brygger og lignende, dersom dette ikke er i strid med verneformålet. Antall turer må vurderes i hvert enkelt tilfelle ut fra behov og type materialtransport.
- Selv om forvaltningsmyndigheten gir tillatelse til motorferdsel må tillatelse også innhentes fra kommune og grunneier. Utenfor nasjonalparken er det kommunen og grunneier som gir tillatelse til motorferdsel.
- Ved transport av syke og skadde husdyr skal dyra skal være lokalisert og det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringa.
- Det kan gis inntil 5-årig tillatelse til transport av bevegelseshemmede til egen hytte, maksimalt 2 turer i året.
- Det vil vanligvis gis tillatelser til frakt av ved og hogstavfall langs avklarte traséer. Da det kan være vanskelig å forutsi hvor mange turer som trengs for å gjennomføre denne type aktivitet vil det vanligvis gis ubegrenset antall turer innenfor et gitt tidsrom.

4.5 BYGNINGER OG ANLEGG

4.5.1 Status

Det er registrert 15 hus/hytter og 10 mindre bygninger (gapahuk/steinbu/gjeterhytte) innenfor planområdet, de fleste er privat eid. Dette er til dels bygninger som har stått igjen etter fraflyttingen, og til dels bygninger som er satt opp i nyere tid. Det er også registrert 30 hustuffer innenfor området. Se temakart vedlegg 11.

Tabell 4: Oversikt over bygninger innenfor utredningsgrensen ved oppstart, fordelt på sted, antall og type.

Sted	Antall og type	Beskrivelse/kommentar
Ågvatnet	3 hytter, 1 gapahuk	2 på sørsiden av vannet, 1 på nordsiden av vannet. 1 gapahuk nordvest for vannet.
Ånstad	1 hytte	Nordøst for Ånstadvatnet

Tuv	1 hytte	Nordvest for Tuvvatnet
Hell/Buvågen	3 hytter, 1 anneks	
Stokkvika (S)	bunkers	Drivstofflager fra krigen
Hermannsdalen	1 hus, 1 hytte, 1 bu	Hus som står igjen fra stedet ble fraflytta, kan være fra 1700-tallet. Hytte på sørsiden av vatnet, samt ei lita krypinn i steinfjæra sør for vatnet.
Bunes	1 hus, 1 uthus	
Kvalvika	2 buer	Står åpne, en i Vestervika og en i Nordvika.
Stokkvika (N)	1 innredd naust, 1 gjeterhytte	Naut drives av Lofoten Turlag, gjeterhytte på Litlberget
Mulstøa	1 hytte, 1 gamle	Gamme satt opp i 2013
Fredvangsfjellet	1 hytte	Grendelagshytte på fjellet sør for Innersand

4.5.2 Mål

Lofotodden nasjonalpark skal forvaltes slik at eierne av de private hyttene får glede og nytte av sine hytter, samtidig som negative følger av hytter (forsøpling, påvirkning av landskap, forstyrrelse og privatisering) minimaliseres.

4.5.3 Ønsker og innspill

Innspill/ønske	Kommentar	Henvisning
Ønske om at det åpnes for å bygge 3 private hytter i Refsvika	Verneforskriften har tre alternative formuleringer for oppføring av nye bygninger på stedene Ånstad og Tuv (se blå boks nedenfor). Det vil ikke åpnes for oppføring av bygninger i Refsvika og Hermannsdalen. For krav til utforming av bygning se kap. 4.5.5.	Verneforskriften § 3 pkt 1.3. k)
Ønske om at det skal åpnes i forskriften for muligheten til å sette opp igjen det huset på Bunes som ble ødelagt etter krigen.		
Dagens grunneiere på Tuv har ingen planer om hyttebygging, men etterkommere kan ha ønsker i fremtiden.		
Det bør kunne gis tillatelse til å sette opp fritidsboliger på gamle murer og tufter, men man bør være streng i forhold til den estetiske utformingen på disse byggene.		
Det bør være mulig for grunneierne å bygge opp naust, hus og fjøs/uthus på gamle tufter på Bunes, Hell og i Refsvika. Det		

bør ikke bygges opp for turistnæring (rorbuanlegg). Det arkitektoniske særpreget må bevares og helheten tas hensyn til.		
Ønske om å flytte et gammelt nordlandshus fra Saksenvik til en tomt på Hell i Moskenes kommune. Musèer og øvrige kulturhistoriske instanser i kommunen skal kunne benytte seg av huset eventuelle arrangement eller tiltak.		

4.5.4 Rammer og regelverk

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

a) Vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

a) Ombygging og mindre utvidelse av bygninger, i samsvar med retningslinjer i forvaltningsplanen, jf. § 5.

b) Oppføring av frittstående bygning som skal benyttes til uthus/utedo, i samsvar med retningslinjer i forvaltningsplanen, jf. § 5.

c) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.

h) Bruksendring av eksisterende bygninger.

i) Rivning av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.

k) Oppføring husvære åpent for allmennheten ved besøkspunkt på Hell, i samsvar med forvaltningsplan jf. § 5.

l) Bygging av enkle gapahuker i tilknytning til etablert løypenett, i samsvar med retningslinjer i forvaltningsplan, jf. § 5.

m) Oppføring av 1 bygning på/ved tuft ved siden av eksisterende bolig på Bunes, i samsvar med forvaltningsplan § 5.

n) Oppføring av inntil 2 bygninger på/ved gamle tufter på Ånstad og Tuv, i samsvar med forvaltningsplan § 5.

Alternativ 2 for punkt n): Avgrensningen av området endres slik at Tuv og Ånstad kommer utenfor nasjonalparken. Se temakart i vedlegg 12 for forslag til avgrensing.

Alternativ 3 for punkt n): Det åpnes ikke for oppføring av bygninger på Tuv og Ånstad, verneområdegrensa endres ikke, n) strykes fra verneforskrifta.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

Verneområdene opprettes i hovedsak for å ivareta uberørte naturområder, eller mindre påvirkta naturområder. Hytter er et vanlig element i norske fjell, men er også fremmedelementer som de seinere tiårene har utviklet seg fra enkle og små husvære ved viktige fiske- eller jaktområder til større og større enheter med stadig større komfort. Hytter ønskes ofte plassert i naturskjønne omgivelser, som også er viktig for biologisk mangfold. Den stadige fornyelsen og utviklingen av hytta fra et enkelt husvære til en solid og forseggjort bygning har også medført store følgeefferter som motorferdsel, forsøpling, forstyrrelse og privatisering av områder. I verneområdene er områdene i utgangspunktet vernet mot en slik utvikling, samtidig som de hytter som er der skal kunne benyttes og til en viss grad modifiseres og fornyes. Hytter omtales likevel ikke i formålet med nasjonalparken og det er ingen tvil om at hytteeierens interesser i utgangspunktet er underordnet verneformålet.

Det skilles mellom nybygging, vedlikehold, ombygging og utvidelse av hytter. Følgende definisjoner legges til grunn:

- **Nybygging:** etablering av nye bygninger, eller oppbygging av bygninger hvor den bærende konstruksjonen har forfalt/må skiftes ut. Også gjenoppføring av bygninger etter brann eller naturskade går inn under dette punktet.
- **Vedlikehold:** med vedlikehold forstås mindre tiltak som opprusting av teknisk og funksjonell standard slik som taktekking, etterisolering, montering av nye ruter med mer. Tiltak som innebærer fasadeendring defineres ikke som vedlikehold.
- **Ombygging:** endringer som medfører fasade- eller bruksendring.
- **Utvidelse:** utvidelse av en bygningens grunnflate målt utvendig. Alt bebyggt areal teller, dvs. også veranda eller platting.

Vedlikehold av bygninger er tillatt og kan gjennomføres uten egen tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Innvendig ombygging som ikke endrer bruken av bygningen er også tillatt.

Ved ombygging og utvidelse av bygninger og anlegg er forholdet til estetikk viktig. Følgende punkter vil bli vektlagt og skal beskrives i en søknad: plassering, fargebruk, takvinkler, takmateriale og vinduer/dører. Ombygging som medfører bruksendring vil normalt ikke tillates, for eksempel ombygging av uthus til hytte. Dette er et tiltak som også krever tillatelse etter plan- og bygningsloven og kulturminneloven.

Søknader om gjenoppføring av bygninger som går tapt ved brann eller naturskade vil bli positivt behandlet. Denne bestemmelsen (1.3 c) er imidlertid tatt med under søknadspliktige tiltak for at forvaltningsmyndigheten skal kunne sette vilkår for utforming og plassering av bygningene.

Verneforskriften åpner for å søke om å sette opp et enkelt husvære åpen for allmennheten i tilknytning til et besøkspunkt på Hell. Dette kan være et lite hus hvor det er mulig å søke ly ved dårlig vær, med enkel tilrettelegging i form av noen benker og et bord. Det skal ikke tilrettelegges for overnatting. Et slikt sted kan også benyttes for å informere om nasjonalparken, verdier og kulturhistorie. Et slikt tiltak krever tillatelse fra kommune og grunneier, samt kulturminnemyndighet.

Det kan gis tillatelse til å sette opp enkle gapahuker i nasjonalparken i tilknytning til etablert løypenett, se temakart i vedlegg 12. Utforming er spesifisert under kap. 4.5.5.

I tilknytning til eksisterende fritidsboliger/hytter kan det søkes om å sette opp uthus av beskjeden størrelse, med funksjon som utedo, lagerplass for redskap, ved m.m. Det vil bli stilt krav om at uthus ikke skal være innredet for opphold og overnatting. Det kan gis tillatelse

til frittstående utedo i tilknytning til populære utfartssteder, men ansvar og drift må avklares før tillatelse kan gis. Aktuelle steder som er foreslått i prosessen er Refsvika og Bunes. Utforming er spesifisert i kap. 4.5.5. Dette er et tiltak som også krever tillatelse etter plan- og bygningsloven og kulturminneloven.

Bygging av bruer/klopper og bygging av anlegg nødvendig for landbruksdrift er omtalt henholdsvis i kap 4.1 om ferdsel og friluftsliv og kap 4.3 om landbruk.

4.5.5 Retningslinjer for forvaltninga

-Ved vedlikehold, utviding og etablering av nye bygninger/anlegg anbefales det at miljøvennlige materialer benyttes.

-Flytting av hytter kan vurderes dersom det ikke er i konflikt med naturverdier og ellers har positive effekter for bruk, sikkerhet og motorferdsel. Dette må også avklares med grunneier og kulturminnemyndigheten.

-Vedlikehold av bygninger er tillatt. Det vil kunne gis tillatelse til ombygging og utvidelse av bygninger innenfor følgende rammer:

- Bebygd areal skal ikke overstige 60 m². I dette arealet inngår også eksisterende uthus og utedo med maksimalt totalt bygningsareal på 12 m².
- Taktekking skal utføres med materialer som gir en mørk og matt fargevirkning, ikke reflekterende materiale.
- Hytta/huset beises/males i tradisjonelle farger, rød eller hvit.

-I tilfeller der bygningene har kulturhistorisk verdi vil tilbakeføring til original utforming og fargebruk være innenfor vedlikeholdsbegrepet. Opprinnelig utførelse og fargebruk må kunne dokumenteres.

-Det kan gis tillatelse til gjenoppbygging av hytter og anlegg som er ødelagt av brann eller naturskade. Nye hytter skal i utgangspunktet være lik den gamle med hensyn til areal og størrelse.

-Der det i forskrift åpnes for gjenoppbygging på/ved gamle tufter og åpent husvære for allmennheten skal utformingen av bygningen være etter lokal og tradisjonell byggeskikk. Den gamle grunnmuren setter rammene for størrelsen av bebygd areal. Huset bygges med inntil 2 etasjer, og utformes mest mulig likt det opprinnelige huset som stod på tufta.

-Utforming av gapahuk/uthus/utedo:

- Bygges av trematerialer
- Maksimal gesimshøyde skal ikke overstige 2,2 m, mønehøyde skal ikke overstige 3,5 m.
- Dersom bygningen skal males eller beises skal det brukes mørke naturfarger.

-Gapahuken skal ha maksimalt 3 vegger og være åpen for allmennheten. Aktuelle plasseringer er langs de merka løypene i vedlegg 12.

-For uthus (ev med utedo) skal bebygd areal ikke overstige 12 m²

-Størrelse på frittstående utedo skal ikke overstige 3 m² bebygd areal.

-Det vil kunne gis tillatelse til maksimalt to bygninger pr tomt. Dette betyr at dersom det er ønskelig å bygge både uthus og utedo i tilknytning eksisterende fritidsbolig/hytte skal disse bygges i samme bygning og reglene for utforming av uthus gjelder.

4.6 FISKERI

4.6.1 Status

Moskenes og Flakstad er fiskerikommuner, der kystfiske er en svært viktig næring. Under lofotfisket på våren er det også mange tilreisende fiskere som kommer til området for å delta i fisket. Havområder er i liten grad inkludert i planområdet

Kystverket har ansvar for sikkerheten i skipsleiene til sjøs og for statens beredskap mot akutt forurensning. På Hell har Kystverket vedtatt at det skal være ei nødhavn som kan brukes av fiskebåter under vanskelige værforhold, samt akutt beredskap for å kunne håndtere større oljeutslipp fra skip. Et viktig tiltak for å unngå eller begrense skader som følge av akutt forurensning kan være å beordre et skip til nødhavn. I ekstreme situasjoner kan det også være aktuelt å sette et fartøy kontrollert på grunn for å redusere forurensningsomfanget. For å være best mulig forberedt på situasjoner der det oppstår behov for å ta et skip inn til nødhavn er det hensiktsmessig at egnede nødhavner er vurdert på forhånd.

Her skal vi skrive mer om risikovurdering og hva drift og vedlikehold av nødhavna innebærer. Det er mulig at det er bedre å samle olje/forurensning inne i Buvågen enn at det skal flyte på land langs hele Lofotodden?

4.6.1 Mål

Sjøområdene innenfor Lofotodden nasjonalpark skal være en ressurs for næringsfiske og fritidsfiske innenfor rammen av verneformålet.

4.6.2 Ønsker og innspill

Innspill/ønske	Kommentar	Henvisning
Det er flere laksesett innenfor utredningsområdet.	Dette vil være uproblematisk å ha innenfor verneområdet i forhold til verneforskriften.	Verneforskriften § 3 pkt. 1.2 d)

4.6.3 Rammer og regelverk

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

b) Drift og vedlikehold av nødhavna på Hell.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

f) Etablering av landfester for fiskeredskaper.

j) Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdselen til sjøs.

4.6.4 Retningslinjer for forvaltninga og tiltak

-Det kan etter søknad gis tillatelse til å lage landfester for fiskeredskaper med enkle bolter slått ned i en bergsprekk.

4.7 KULTURMINNER

4.7.1 Status

Rundt Lofotodden kjenner vi spor etter menneskers virke over en tidsperiode på 6000 år. Både vegetasjon og jordsmonnstilvekst er begrenset og spor etter hustufter fra steinalderen og strandvollgraver er synlige uten markeringer eller rekonstruksjoner.

Alle kulturminner eldre enn 1537 er automatisk fredet og har direkte vern etter kulturminneloven. I områder med automatisk freda kulturminner kan det ikke igangsettes noen form for tiltak.

Innenfor planområdet er det registrert kulturminner fra steinalder og helt frem til nyere tid. På flere av stedene er det registrert kulturminner knyttet til ulike tidsperioder.

Spesielt stor verdi er det knyttet til hulemaleriene vi finner i Kollhellaren (Refsvikhula) og Bukkhammerhola, førstnevnte er en av de største hulene i landet med malerier. Hulemaleriene er ca. 3000 år gamle, og disse er ekstremt sårbare. En av de viktigste truslene er menneskelig påvirkning. I Kollhellaren kan besøkende få oppleve en del av hulen i følge med sertifiserte guider. Det er ellers ferdselsforbud i begge hulene.

Et annet område med spesielt stor verdi for kulturminner er Ånstad. Ånstad er et helhetlig kulturmiljø uten moderne inngrep. Området er rikt på kulturminner og har stor tidsdybde.

I tillegg til områdene nevnt over er det registrert automatisk freda kulturminner i Indretuvvika, Hell, Buvågen, Refsvika, Steinberget, Hermannsdalen, Bunes, Kvalvika, Stokkvika og på Mulstøa.

4.7.2 Mål

Forvaltninga av kulturminner i Lofotodden nasjonalpark skal bidra til å videreformidle og synliggjøre viktige kulturminner og hindre at slike blir ødelagt eller skadet.

4.7.3 Ønsker og innspill

Innspill/ønske	Kommentar	Henvisning
Vi må sikre at naturmiljø, kulturminner og landskapselementer ivaretas på en god måte.	Kulturminner vil være en del av vernet i en nasjonalpark, men reguleres av kulturminneforvaltningens regelverk. Nasjonalparkforvaltninga vil konsultere kulturminnemyndighetene for forvaltning av kulturminner.	Verneforskriften § 3 pkt 4.1 og 4.2.
Man bør ta vare på gamle kulturskatter og vedlikeholde dem for ettertiden. De gamle steingjerdene som finnes ved Buneseiendommen og den gamle steinsatte veggen på		

toppen av Einangen bør repareres og vedlikeholdes.		
Nasjonalparken må ikke hindre bevaring av kulturlandskap og gjenoppbygging av fraflyttede plasser der det finnes murer, grunnmurer, kaier og støer fra Lofotens nære historie.		
Restaurere stønlegget på Ånstad	Dette må kulturminnemyndigheten ta stilling til.	

4.7.4 Rammer og regelverk

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

4.2 Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:

Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

I nasjonalparker er det et generelt vern av landskapet, og kulturminnene som en del av landskapet vil dermed være vernet.

Både automatisk freda kulturminner og nyere kulturminner innenfor Lofotodden nasjonalpark finnes hovedsakelig langs kysten på de stedene det bodde mennesker til midten av forrige århundre. Formidling av informasjon om historia og kulturminner knyttet til disse boplassene vil være svært aktuelt. Eksempel på nyere kulturminner er stønlegget på Ånstad, veier, gjerder, tufter, rester av kaier/brygger på Hell, Bunes, Refsvika m.m.

4.7.5 Retningslinjer for forvaltninga

-Nordland fylkeskommune ved Kulturminner i Nordland og Sametingets kultur- og miljøvern avdeling er kulturminnemyndigheter og skal involveres i alt arbeid i tilknytning til kulturminner.

-Ved en eventuell dispensasjon for restaurering av kulturminner skal det gjøres en helhetlig vurdering i forhold til naturkvalitetene, andre brukerinteresser i området og gevinsten av tiltaket. Skjøtsel av kulturminner vil tillates så lenge det ikke er til skade for andre verneverdier.

-Det bør informeres om kjente kulturminner i informasjonsmateriell om nasjonalparken. Det bør også fokuseres på skånsom ferdsel i nærheten av kulturminner.

4.7.6 Tiltak

Restaurering stønlegget på Ånstad?
Formidle kulturhistorien på yttersida ved nasjonalparksenter?
Restaurere steinsatt veg på toppen av Einangen?

4.8 BRUK AV NATURRESSURSER

4.8.1 Status

Det jaktes på rype og hare på begge øyene. I Flakstad er det noen få jaktkort til salgs, men det gjelder begrensa områder. I Moskenes kommune selges det ikke jaktkort. Jeger- og fiskerforeningene i begge kommunene mener rypebestanden er overbeskatta. Det foregår svært lite fising i ferskvatna i verneområdet. Tidligere var dette mer ettertrakta, men i dag foregår fiske stort sett i sjøen. Vatna er blitt sterkt overbefolka. Noe utfiskingstiltak er prøvd gjennomført uten kontinuitet og lite resultat. Det er ingen kjente planer om å utvikle jakt- og fiskeprodukter i næringssammenheng. Per i dag er det ikke nok fisk og vilt til at det er aktuelt. Men, stadig flere etterspør turer i fjellet med fiske og leie av hyttene til ved Solbjørnvatnet, dette kan bli en inntektskilde til Flakstad JFF. Verdien av jakt og sportsfiske i utredningsområdet er vurdert som liten.

4.8.2 Mål

Uttak av ulike naturressurser skal ikke gå ut over verneverdiene i nasjonalparken.

4.8.3 Rammer og regelverk

4.8.3.1 Plantelivet

2. Plantelivet

2.1 Vern av plantelivet.

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1. er ikke til hinder for:

- b) Beiting.
- c) Skånsom bruk av trevirke til bålbrenning.
- d) Plukking av bær og matsopp.
- e) Plukking av vanlige planter til eget bruk.

All vegetasjon i nasjonalparken er i utgangspunktet fredet. Dette har sitt utgangspunkt i et overordnet mål om å bevare økosystemet og vegetasjonssamfunn i mest mulig naturlig tilstand i nasjonalparken. Bestemmelsen om vern av plantelivet er ikke til hinder for

skånsom bruk av trevirke til bålbrenning, plukking av bær og sopp og plukking av planter. Skånsom bruk av trevirke betyr at døde kvister og greiner kan benyttes til bålved.

4.8.3.2 Jakt og fiske

3. Dyrelivet

3.1 Vern av dyrelivet.

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vann er forbudt.

3.2 Bestemmelsen i 3.1 er ikke til hinder for:

- a) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- b) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Rettighetshavers rett til å ta bort egg og dun i samsvar med naturmangfoldloven.

Alt dyreliv er i utgangspunktet fredet. Det er åpnet for jakt etter viltlovens bestemmelser. Det er forbud mot utsetting av nye dyrearter. Jakt og fiske som er i samsvar med viltloven og lakse- og innlandsfiskekorten og forskrifter gitt i medhold av disse er tillatt. Dette betyr at verneforskriften ikke legger restriksjoner på den tradisjonelle utøvelsen av disse aktivitetene.

Grunneier kan styre jakt og fisk på ulike arter, innenfor gjeldende regelverk, gjennom å regulere antall jakt- og fiskekort som selges og ved å sette kvoter. Rovviltforvaltningen reguleres ikke av verneforskriften.

4.8.3.3 Hogst

2.2 Bestemmelsen i 2.1. er ikke til hinder for:

- e) Uttak av fremmede treslag, i samsvar med retningslinjer i forvaltningsplanen, jf. § 5.
- f) Vedhogst og rydding av lauvskog, i samsvar med retningslinjer i forvaltningsplanen, jf. § 5.

I Lofotodden nasjonalpark har det åpne kulturlandskap preget området i lengre tid. Skogen som er kommet opp de siste årene er gjengroingsskog, og uttak av ved eller tynning av skog vil ikke forringe verneverdiene men heller fremheve det åpne landskapet og naturtypene knyttet til det.

4.8.4 Retningslinjer for forvaltninga

Uttak av ved eller tynningshogst:

- Trærne kappes ved bakken
- Hogsten bør foregå utenom hekkesesongen for fugl, det vil si i perioden 1. september til 15. mars.
- Kvist og annet avfall etter hogst skal ligge igjen spredt i terrenget. Men hogstavfall skal ikke blokkere stier, bekker og elver.

5 Saksbehandlingsrutiner

5.1 FORVALTNINGSMYNDIGHETER

Ansvar for forvaltningen av Lofotodden nasjonalpark involverer følgende myndigheter:

Klima og miljødepartementet (KLD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. KLD har overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturmangfoldloven (tidligere naturvernloven og viltloven).

Miljødirektoratet er øverste fagmyndighet for naturvernsaker i Norge. Direktoratet har hovedansvar for forvaltning av områder vernet etter naturmangfoldloven. Det er Miljødirektoratet som avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. Miljødirektoratet er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte verneområdet har gjort. Miljødirektoratet skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktisering av verneforskriften. Forvaltnings- og skjøtselsplaner for nasjonalparker skal godkjennes av Miljødirektoratet.

Nasjonalparkstyret skal i henhold til statsbudsjettet for 2013 opprettes som forvaltningsmyndighet for nasjonalparker dersom et flertall av kommunene ønsker det. Nasjonalparkstyret skal bestå av en politisk representant, fortrinnsvis ordfører, fra hver kommune, politisk representant fra berørt fylkeskommune og representant(er) oppnevnt av Sametinget. Klagemyndigheten for vedtak fattet av nasjonalparkstyret er Klima og miljødepartementet, etter saksforberedelse av Miljødirektoratet. Sekretariat for nasjonalparkstyret skal være en **nasjonalparkforvalter** ansatt av **Fylkesmannen**. Forvalteren skal ha lokalt kontorsted. Det vil bli utarbeidet egne vedtekter for nasjonalparkstyret.

5.2 LOVVERK, FØRINGER OG FORVALTNING

5.2.1 Verneforskriften

Verneforskriften for Lofotodden nasjonalpark finnes som vedlegg 1.

5.2.2 Forholdet til andre lovverk

Forskrifter gitt med hjemmel i naturmangfoldloven går foran andre lover eller forskrifter dersom det er ulikheter mellom bestemmelsene. Det er også viktig å merke seg at det øvrige regelverk gjelder i tillegg til verneforskriften i områder vernet etter naturmangfoldloven. I en byggesak vil man for eksempel trenge tillatelse fra både verneforskriften og plan- og bygningsloven. Ved søknader om tillatelse til motorisert ferdsel vil det på samme måte være nødvendig med dispensasjon fra motorferdselloven og verneforskriften.

Med få unntak vil verneforskriften ha strengere bestemmelser vedrørende bruk og tiltak i et verneområde enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet etter verneforskriften.

Forskrifter gitt med hjemmel i naturmangfoldloven begrenser ikke rådighetsutøvelsen utenfor verneområdet, men en virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov kan vurderes opp mot grad av innvirkning på verneverdiene i et verneområde, jf. naturmangfoldlovens § 49. Denne vurderingen gjøres av sektormyndighet, ikke av forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Det kan imidlertid være naturlig at ansvarlig myndighet i slike tilfeller ber om at forvaltningsmyndigheten uttaler seg i saken.

5.2.3 Forvaltning av verneforskriften

Verneforskriften har som formål å opprettholde den tilstanden som området var i ved fredningstidspunktet, samt å fremme verneformålet. Forvaltningsansvaret for Lofotodden nasjonalpark ligger hos Miljødirektoratet som kan delegere dette videre. Det er forvaltningsmyndighetens ansvar at verneforskriften blir forvaltet i henhold til verneformålet. Hvis verneverdiene forringes, er det forvaltningsmyndighetens ansvar at nødvendige tiltak blir igangsatt. Videre skal forvaltningsmyndigheten behandle og avgjøre alle søknader. Eventuelle klager på vedtak skal gå via Miljødirektoratet og sluttbehandles av Klima- og miljødepartementet.

Fra 2009 skal nasjonalparker forvaltes av et lokalt nasjonalparkstyre bestående av en folkevalgt fra hver kommune, en folkevalgt fra fylkeskommunen og eventuelt representanter oppnevnt av Sametinget. (litt usikker på om Sametinget skal ha en representant når ikke er reindrift eller andre store samiske interesser i området). Sekretariat for nasjonalparkstyret skal være en nasjonalparkforvalter ansatt hos Fylkesmannens miljøvernavdeling, med kontorsted lokalt.

Forvaltningen av verneområdene skal ha et langsiktig perspektiv. Dette stiller store krav til langsiktig tenkning hos de daglige brukerne og forvaltningsmyndighetene. Forvaltningsplanen for Lofotodden nasjonalpark er planlagt å rulleres hvert tiende år for å kunne fange opp eventuelle endringer i verneområdene. Første rullering bør imidlertid finne sted etter fem år da det kan være nye problemstillinger som dukker opp i den første driftsfasen av en ny nasjonalpark.

Forvaltningsmyndigheten skal i etterkant av vernevedtaket vurdere å opprette et faglig rådgivende utvalg for Lofotodden nasjonalpark. Et rådgivende utvalg skal sikre lokal medvirkning i den daglige forvaltningen av nasjonalparken, og bidra og bistå forvaltningsmyndigheten i den løpende forvaltningen. Medlemmene i det rådgivende utvalget skal representere de ulike brukerinteressene i nasjonalparken.

5.2.4 Den generelle dispensasjonsbestemmelsen, § 4

§ 4 i verneforskriften inneholder den generelle dispensasjonsbestemmelsen. § 3 som inneholder vernebestemmelsene, har blitt omtalt i forbindelse med de ulike temaene under kapittel 5.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Også i tidligere verneområder vedtatt etter naturvernloven var det angitt en generell dispensasjonsbestemmelse. Utformingen etter naturmangfoldloven er imidlertid endret sammenlignet med gamle verneområder opprettet etter naturvernloven, det foreligger derfor ikke noen omfattende forvaltningspraksis å vise til.

Den generelle dispensasjonsbestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som man ikke kunne forutse på vernetidspunktet. Det er vesentlig at en dispensasjonsadgang ikke blir brukt til å uthule vernet. Den skal i første rekke anvendes på søknader som gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen kan ikke brukes ved tiltak/aktiviteter som gjentas år etter år.

I Ot.prp. 52 (2008-2009) om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) kap 21 Merknader til de enkelte bestemmelser er den generelle dispensasjonsbestemmelsen omtalt. Her heter det blant annet:

Første ledd angir de vilkår som normalt må være oppfylt for å kunne gi dispensasjon fra permanente og midlertidige vernevedtak. I tilfeller der sikkerhetsmessig hensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, kan det gis dispensasjon fra permanente eller midlertidige vernevedtak uavhengig av de øvrige vilkårene i første ledd.

For det første stilles det krav til at tiltaket «ikke strider mot vernevedtakets formål». Hva som anses å være i strid med verneformålet, vil variere fra en vernekategori til en annen og med angivelsen av verneformålet i den enkelte verneforskrift. F.eks. kan praksis være strengere i naturreservater enn i nasjonalparker og særlig landskapsvernområder, og praksis vil også kunne bero på miljøtilstanden i det enkelte verneområdet. Det må dessuten ses i sammenheng med tiltakets omfang, art og plassering vurdert opp mot verneformålet. Tiltak og bruk som forutsetter større tekniske inngrep vil det som regel ikke være mulig å dispensere for i alle verneområder.

For det andre er det et vilkår at tiltaket ikke «påvirker verneverdiene nevneverdig». Ved at bestemmelsen bruker ordet «nevneverdig» vises at det skal være en ganske snever adgang til dispensasjon, og bare i de tilfeller tiltaket vil ha begrenset virkning for verneverdiene. Siktemålet med denne presiseringen er å sikre at vernevedtaket ikke uthules gjennom omfattende dispensasjoner. Bestemmelsen gir også en klar anvisning på at hensynet til verneverdiene skal være overordnet f.eks. næringsinteresser.

Begge kravene må være oppfylt for at dispensasjon kan gis. Men det følger ikke av dette at dispensasjon nødvendigvis skal gis dersom kravene er oppfylt. Ingen har krav på dispensasjon, og andre vurderingsmomenter kan komme inn. Vurderingen er opp til forvaltningsmyndighetens skjønn innenfor rammen av alminnelige forvaltningsrettslige regler og retningslinjer og instruksjer fra overordnet myndighet. Bl.a. vil omfanget, miljøvirkningen og nødvendigheten av de tiltak som det søkes dispensasjon for, ha betydning. Også de hensyn som positivt taler for det omsøkte tiltak, og om det vil stride mot verneverdiene om tilsvarende dispensasjonssøknader blir innvilget i fremtiden, inngår i vurderingen.

Denne dispensasjonsbestemmelsen kan ikke anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Forvaltningsmyndigheten bør særlig vurdere konsekvensene av en dispensasjon, f.eks. om andre kan tenkes å søke dispensasjon på samme grunnlag. Forvaltningsmyndigheten må således ta i betraktning om en dispensasjon vil kunne gi økt fremtidig press for liknende dispensasjoner. Bestemmelsen gjelder i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene. Grensedragningen vil i noen grad avhenge av verneform. Dersom det er knyttet usikkerhet til hvilke virkninger et tiltak kan ha for naturmiljøet, bør føre-var-prinsippet tillegges stor vekt. Rimelig tvil om virkningene av et foreslått tiltak eller naturinngrep bør f.eks. kunne medføre at en søknad avslås eller at en avgjørelse utsettes inntil spørsmålet er nærmere avklart.

Det følger av lovkap. II at også føre-var-prinsippet og prinsippet om samlet belastning, jf. §§ 9 og 10, skal legges til grunn ved behandlingen av dispensasjonssøknader. Det samme gjelder bestemmelsen i § 8 første ledd om vitenskapelig kunnskap som grunnlag for myndighetsutøving.

Vitenskapelige grunner kan begrunne en dispensasjon. Selv om vitenskapelige hensyn ofte vil være et motiv for områdevern, bør imidlertid ikke verneforskriften åpne helt generelt for tiltak til vitenskapelige formål, da slike tiltak kan bety en belastning for det miljø som skal

beskyttes og som den vitenskapelige forskning selv er avhengig av. Det vitenskapelige motivet bak vern vil imidlertid begrunne en mer lempelig eller kurant dispensasjonspraksis til vitenskapelige formål så lenge det ikke er tale om etablering av faste anlegg (ny infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdene. For øvrig bør det legges vekt på om forskningsprosjektet uten særlig ulempe kan utføres utenfor verneområdet og om det utføres på en måte som ikke medfører unødig belastning for naturmiljøet i verneområdet.

Som regel vil det bli gitt dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme verneverdier. Slik bruk kan betraktes som et ledd i forvaltningen som utøves for å bevare verneverdiene. Ofte vil det også være uproblematisk å tillate bruk som er nøytral i forhold til verneverdiene, dvs. som verken fremmer eller er i strid med disse.

5.2.5 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 5. Punktene nedenfor viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Lofotodden nasjonalpark.

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/ dispensasjon etter verneforskriften sendes forvaltningsmyndigheten.
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteresser. Det er viktig at en i all saksbehandling gjør en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på alle typer verneverdier og forholdet til øvrige brukerinteresser.
4. Alle søknader skal begrunnes, jf. forvaltningslovens bestemmelser og naturmangfoldlovens §§ 7 og 48.
5. Søknader om motorferdsel i utmark sendes på eget skjema.
6. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal forvaltningsmyndigheten vurdere om saken skal behandles på ny med tanke på om vedtaket skal omgjøres. Ved grovere brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av senere søknader.
7. Både Statens Naturoppsyn og forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for vurdering av og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.
8. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: berørte kommuner, Statens Naturoppsyn, Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Nordland, Naturvernforbundet i Nordland og FNF i Nordland. Naturvernorganisasjoner generelt er vurdert til å ha klagerett på vedtak i saker som gjelder miljø- og naturvern.
9. I saker som omhandler kulturminner, skal Nordland fylkeskommune (Kulturminner i Nordland) og Sametingets kultur- og miljøvernavdeling involveres.
10. Vedtak etter verneforskriften er enkeltvedtak og kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningslovens § 28. Hvem som er part eller har rettslig klageinteresse må vurderes i den enkelte sak. Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtak er kommet frem til vedkommende part, fra den dagen underretning ble offentlig kunngjort eller fra det tidspunkt en burde ha fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket, jf. § 29 i forvaltningsloven.
11. Klima- og miljødepartementet er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Klage på vedtak sendes forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndigheten vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom forvaltningsmyndigheten opprettholder sitt vedtak skal klagen oversendes Miljødirektoratet som forbereder saken før avgjørelse i Klima- og miljødepartementet.

6. Forvaltningsoppgaver og tiltak

6.1 OPPSYN

6.1.1 Statens Naturoppsyn

Med vernevedtaket oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskriften og eventuelle dispensasjonsvedtak overholdes. Et effektivt og faglig dyktig oppsyn er derfor viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdet – både når det gjelder naturkvalitetene og bruken av området.

Statens Naturoppsyn (SNO) ble opprettet med hjemmel i Lov om naturoppsyn av 21.06.1996, som et bidrag til å nå nasjonale miljømål. SNO har ansvaret for oppsynet i verneområdene i Norge og gjør i en del tilfeller dette gjennom tjenestekjøp av Statskog Fjelltjenesten. Lov om statlig naturoppsyn hjemler et helhetlig naturoppsyn innenfor særlovene naturmangfoldloven, friluftsløven, viltloven, lakse- og innlandsfiske_loven, motorferdselloven, kulturminneløven og deler av forurensingsloven. SNO sine viktigste oppgaver er:

- å ivareta nasjonale miljømål
- kontroll i forhold til lover, forskrifter og andre regelverk
- å forebygge miljøkriminalitet
- veiledning og informasjon
- praktiske skjøtselsoppgaver av ulik art
- registrering og dokumentasjon

I Lofotodden nasjonalpark vil følgende oppgaver være spesielt aktuelle:

- a) Kontrollere, rapportere og reagere på brudd på verneforskriftene og annet lovverk
- b) Holde oversikt over utviklingstendensene i bruken av området
- c) Holde oversikt /oppsyn med status for naturkvalitetene i området, med spesiell vekt på de artene det er utarbeidet bevaringsmål for, og foreta registrering av nye arter
- d) Holde oppsyn med kulturminnene i området, og deres tilstand
- e) Oppsyn med aktivitet og ferdsel som kan virke negativt på naturmiljøet
- f) Informasjon og veiledning til brukere og besøkende om verneverdier og naturkvaliteter i Lofotodden

Under utøvelse av begrenset politimyndighet er Statens Naturoppsyn direkte underlagt lokalt politi.

6.1.2 Mål

Statens Naturoppsyn skal påse at bestemmelsene i verneforskriften overholdes, samt drive informasjonsarbeid og hindre miljøkriminalitet slik at nasjonale miljøverdier i Lofotodden nasjonalpark ivaretas.

6.1.3 Retningslinjer for oppsynet

Følgende retningslinjer bør ligge til grunn for naturoppsynet i Lofotodden nasjonalpark:

- Det gjennomføres oppsyn etter gjeldende lovverk
- Statens Naturoppsyn skal samarbeide med andre etater, herunder grunneier, brukere, forvaltningsmyndighet og politi. Oppsynsvirksomheten skal utformes i samråd med forvaltningsmyndigheten
- Den etablerte rutinen for bestillingsdialog mellom forvaltningsmyndigheten og Statens Naturoppsyn videreføres, slik at en i felleskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet. Videre bør en etablere rutiner for fortløpende informasjonsutveksling mellom Statens Naturoppsyn og forvaltningsmyndigheten om saker som kan være av betydning.
- Bruk av motorisert kjøretøy skal begrenses så langt som mulig, og transportbehovet skal samordnes med andre der det er naturlig. Dette skal imidlertid ikke være til hinder for utøvelsen av et effektivt oppsyn.

6.1.4 Tiltak

Statens Naturoppsyns aktivitet i Lofoten skal økes til å utgjøre ett årsverk. Oppsynets kompetanse, med spesielt fokus på de ulike fastsatte bevaringsmålene, skal økes. **Ansvarlig:** SNO, Miljødirektoratet og Forvaltningsmyndigheten. **Kostnad:** 1 mill.

6.2 TILRETTELEGGING

6.2.1 Status og utfordringer

Nasjonalparken har betydelig verdi som friluftsområdet. Det er relativt sparsomt tilrettelagt for friluftsliv i området, og det er ønskelig at det også i framtida skal være enkelt tilrettelagt med sparsom merking og infrastruktur.

Det er en del av stiene i nasjonalparken som er prega av slitasje. Forvaltningsmyndigheten ønsker at SNO lager en plan for hvilke stier det er mest aktuelt å forsterke og hvordan det skal gjøres.

Formålet med opprettelsen av verneområdet er først og fremst å ta vare på naturmiljøet, men også å stimulere til enkelt og tradisjonelt friluftsliv. En hovedutfordring er derfor å tilpasse tilretteleggingstiltak slik at de ikke kommer i konflikt med naturmiljøet.

6.2.2 Mål

Tilretteleggingen for ferdsel skal først og fremst sikre naturkvalitetene i nasjonalparken. Samtidig skal tilretteleggingen sikre tilgang til å drive naturvennlig og enkelt friluftsliv i nasjonalparken uten at dette går på bekostning av naturverdiene.

6.2.3 Retningslinjer for tilrettelegging:

- alle tilretteleggingstiltak skal avklares med grunneier
- tilretteleggingen ved innfallsporter som ligger ved bebygde områder skal både sikre tilgang til nasjonalparken men også samtidig bidra til at fastboende eller hyttebeboere ikke blir nevneverdig sjenert av allmennhetens ferdsel
- ved tilrettelegging inne i selve nasjonalparken vil ivaretagelse av verneverdiene være det som er avgjørende

6.2.4 Tiltak

Statens Naturoppsyns forvalter årlig en del midler til skjøtsel, tilrettelegging og informasjon i verneområdene i Norge. Forvaltningsmyndigheten kan be om midler gjennom denne ordningen. Det har vært påpekt både i styringsgruppa, referansegruppa og på folkemøte at det er behov for midler til å bøte på slitasjen som er på flere av stiene i nasjonalparken. Se tabell 2.

6.3 OVERVÅKNING

6.3.1 Status og utfordringer

For å forvalte verneverdiene i Lofotodden nasjonalpark på en god måte er kunnskap en forutsetning. Gjennom kartleggingene som er gjort, både gjennom verneplanen for Lofotodden og tidligere kartlegginger, er det etablert et solid grunnlagsmateriale for en kunnskapsbasert forvaltning. Det mangler likevel gode langtidsserier, dvs. systematiske registreringer over flere år. Gjennom Statens naturoppsyn (SNO) kan det i forbindelse med oppsyn av områdene og oppfølging av bevaringsmålene (se kap 3-ikke utarbeidet) etableres bedre tidsserier. Det ønskes både en bedre overvåking av naturkvalitetene for å få kunnskap om status i forhold til bevaringsmålene, men også generelt å øke kunnskapen om de naturkvalitetene som blir sett på som verneverdige. Dette innebærer at det bør etableres et eget overvåkningsprogram med utgangspunkt i bevaringsmålene. Det må utvikles en funksjonell metodikk for oppfølging av de til enhver tid fastsatte bevaringsmålene. Både resultatene og metodikken må evalueres med tanke på å kunne sette inn riktige tiltak samt å justere overvåkingen.

I denne sammenheng har forvaltningsmyndigheten forventninger til at det totale oppsynet i Lofoten styrkes. Samarbeid og kommunikasjon med oppsynet er viktige forutsetninger for en effektiv overvåking av området

6.3.2 Mål

Overvåkingen av Lofotodden nasjonalpark skal føre til økt kunnskap om naturkvalitetene i området og registrere eventuelle endringer i disse.

6.3.3 Retningslinjer for oppsynet

Følgende retningslinjer skal legges til grunn i forbindelse med overvåkningsprogrammet:

- Oppsynet skal lage en årsrapport for egen aktivitet som sammenstiller hendelser og utvikling i nasjonalparken.
- Oppsynet skal i henhold til bestillinger til overvåkningsprogrammet, følge utviklingen i naturkvalitetene og slitasje og rapportere i samsvar med dette.
- Utviklingen i henhold til bevaringsmålene skal evalueres av forvaltningsmyndigheten, og tiltak skal settes inn om nødvendig.
- Det forutsettes at datainnsamlingen føres over i de nasjonale basene som til enhver tid er ment for de aktuelle temaene.

6.3.4 Tiltak

Overvåkning skal igangsettes og følges opp som vist i plan for overvåkning. **Ansvarlig:** Forvaltningsmyndigheten/SNO **Kostnad:** Dekkes av økte midler til oppsynsvirksomhet, jf. kap. 5.1.4.

6.4 INFORMASJON

6.4.1 Status og utfordringer

Hensikten med informasjon i forbindelse med verneområder er å veilede og skape forståelse for verneverdiene i området. Dette innebærer å gi dem som ferdes i verneområdet kunnskap om hvilke verdier som finnes og hvilke krav som settes til bruken av området. Ved hjelp av informasjon skal man kanalisere ferdselen utenom sårbare områder. Det vises til DN's håndbok 27 -06, Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv. Informasjon om landbruk og sårbare områder i verneområdet anses som viktig informasjon.

Det skal settes opp informasjonsplakater som informerer om verneverdier og verneforskrift på Yttersand, Innersand, Torsfjorden, parkeringsplassen ved Selfjordhytta, i Kjerkfjorden, på Vindstad, på kai på Reine, i Sørvågen der det går løype til Munkebu og 2 plakater på Å, en på den store parkeringsplassen og en ved begynnelsen av stien som går til Stokkvika.

Det skal utarbeides en informasjonsbrosjyre for nasjonalparken. Informasjon om nasjonalparken vil også finnes på Miljødirektoratets nasjonalparksider på internett.

Nasjonalparken skal merkes med grensemerker og verneskilt, dette utføres av jordskifteretten etter vedtak.

6.4.2 Mål

Informasjonsarbeidet i og utenfor Lofotodden nasjonalpark skal bidra til at alle besøkende kan få informasjon om naturkvalitetene i området og bestemmelsene i verneforskriften. Godt informasjonsarbeid skal bidra til å sikre naturkvalitetene gjennom å oppfordre til sporløs ferdsel.

6.4.3 Retningslinjer for oppsynet

- Alt informasjonsmateriell som lages skal helst foreligge på engelsk og tysk i tillegg til norsk der dette er hensiktsmessig. Særlig gjelder dette informasjon ved innfallsporter og brosjyremateriell.
- Miljødirektoratet har ansvaret for utarbeidelse av standard nasjonalparkbrosjyre. Arbeidet utføres i samarbeid med forvaltningsmyndigheten.
- Forvaltningsmyndigheten har ansvar for utarbeidelse av skilt og infotavler. Miljødirektoratet sine maler for informasjonsplakater skal i utgangspunktet benyttes ved innfallsportene.
- Informasjonstavler og plakater skal vedlikeholdes og skiftes ut ved behov
- Nasjonalparkens grenser skal merkes i felt av Jordskifteretten, som også utarbeider jordskiftekart for nasjonalparken.

6.4.4 Tiltak

Sette opp informasjonsplakater ved innfallsportene. Se tabell 1. **Kostnad: ?**

Her skal det presiseres hvilke innfallsporter som skal prioriteres for tilrettelegging og hva denne tilretteleggingen skal innebære. NB! Tillatelse fra grunneier må innhentes.

7. Litteraturliste

Schiøtz, Ottar 2012 Lofotodden nasjonalpark – Forstudium til konsekvensanalyse

Hanssen, Ulrike MFU rapport

Storvik, Tor-Kristian. 2013. *Kulturminner i Lofotodden nasjonalpark – Sårbarhetsvurdering og kartlegging.*

Bergkunstplan for Nordland 2009

Lykkja, Hanne. Konsekvensutredning for reiseliv og hytter.

8. Vedlegg

8.1 VERNEFORSKRIFT

8.2 NATURTYPER OG ARTSMANGFOLD

Her skal det lages tabeller med oversikt over naturverdier (flora, fauna osv)

8.3 BEVARINGSMÅL – TILSTANDSVARIABLER OG OVERVÅKNINGSMETODIKK

Her skal det defineres bestemte bevaringsmål for Lofotodden

8.4 BEVARINGSMÅL – SAMLA TILTAKSBESKRIVELSE MED KOSTNADSOVERSLAG OG FRAMDRIFTSPLAN

Her skal det lages en tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag

Tabell 7 Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag, akseptert tidsfrist og antatt finansieringskilde. Bevaringsmål og bevaringsmålobjekt korresponderer til kart i vedlegg 2 Naturtyper og artsmangfold og vedlegg 3 Bevaringsmål – tilstandsvariabler og overvåkingsmetodikk.

Bev. Mål	Når	Tiltak	Ansvarlig	Kostnad (inkl mva)	Finansiering
PRFO VV00001234-8	20xx, før overvåking kan starte	Rydde området tomt for søppel	FM initierer, SNO /skoleklasser engasjeres i felt	XX.000,-	[Bestillingsdial og/annet?]
FA VV00001234-8	20xx, før overvåking kan starte	Hogst	FM	XXX.000,-	[Bestillingsdial og 30% / NMSK70%?]
PRFO VV00001234-8	Årlig, samtidig med overvåking	Rydding	FM initierer, SNO engasjeres i felt	X.000,-	[Bestillingsdial og / annet?]
FA VV00001234-8	År 1 etter observasjon ≥ trinn 2	Rydding	FM	XX.000,-	[Bestillingsdial og 50 %/ NMSK 50%?]

3- osv..

8.5 TILTAKSPLAN FOR HELE VERNEOMRÅDET

Her kan tiltaksplanen for verneområde legges ved, jf. excel-ark.

TILTAKSPLAN FOR (NAVN PÅ)		Sist endret:								
Verneområde navn + naturbase-id	Tiltakskategori	Kort beskrivelse av	Prioritet	Finansiering	Samarbeids-aktører	Hvem gjennomfører	Gjennomførings- periode (20xx-20yy)	Intervall (eventuelt)	Kostnads-oversla	Merknad/kommentar

8.6 TEMAKART FOR HELE VERNEOMRÅDET, ELLER DELOMRÅDER INNENFOR VERNEOMRÅDET

Vedlegg 1: Temakart - Avgrensning av utredningsområdet til Lofotodden nasjonalpark i forstudium til konsekvensanalyse av Ottar Schiøtz.

Vedlegg 2: Temakart – Utredningsgrense for Lofotodden nasjonalpark

Vedlegg 3: Temakart – Grenseendringer i planprosessen

Vedlegg 4: Temakart – Landskapstyper

Vedlegg 5: Temakart – Landskapsverdier

Vedlegg 6: Temakart – Naturtyper

Vedlegg 7: Temakart – Sjøfugl

Vedlegg 8: Temakart – Rødlista naturtyper og arter

Vedlegg 9: Temakart – Kulturminner

Vedlegg 10: Temakart – Landbruksområder

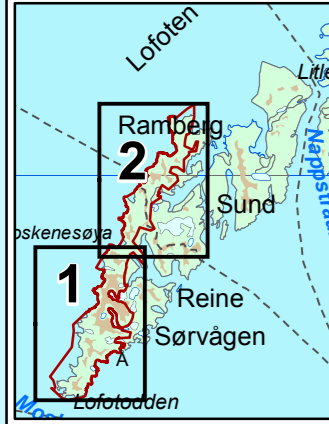
Kartene som er merket med gult ovenfor er lagt som vedlegg i verneplanen og legges derfor ikke ved i dette utkastet av forvaltningsplanen.

Vedlegg 11: Temakart – Hytter og tufter

Vedlegg 12: Temakart – Stier

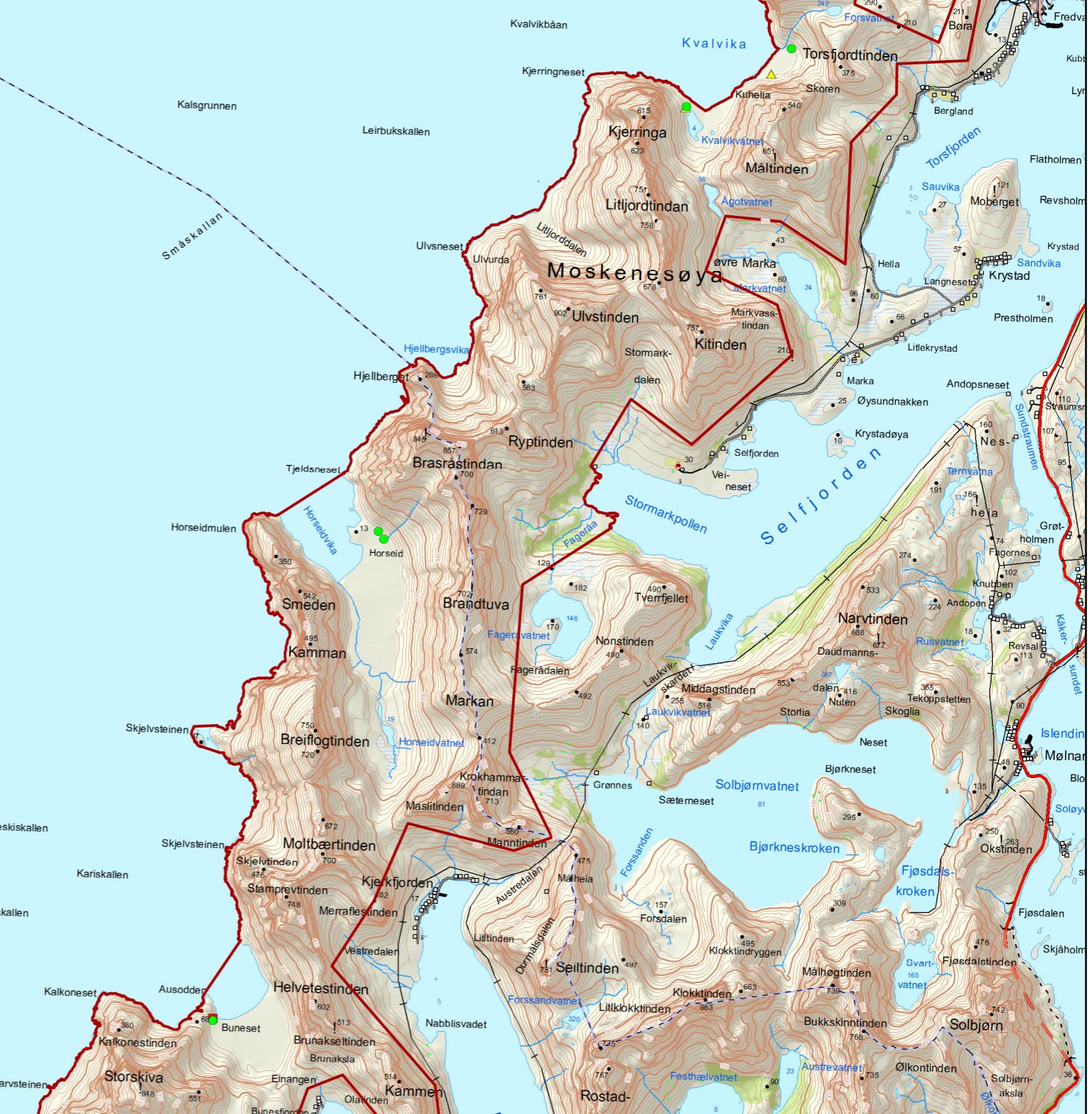
Vedlegg 13: Temakart – Prioriterte beiteområder

Vedlegg 11: Hytter og tufter - Lofotodden NP

- hytte/hus
- ▲ bu
- tuft
- grense nasjonalpark
- alternativt grenseforslag

Målestokk: 1: 60 000
 Ekvidistanse: 20 meter
 UTM-rutenett: EUREF89, sone 33
 Kartgrunnlag: N50, Norge digitalt
 Kartproduksjon: Fylkesmannen i Nordland
 Fylkesmannen i Nordland 2014

2

Vedlegg 12: Turløyper - Lofotodden NP

- Løyper som kan merkes
 - Løyper som ikke merkes
 - Løyper utenfor utredningsområdet
 - grense nasjonalpark
 - alternativt grenseforslag
- Målestokk: 1: 60 000
 Ekvidistanse: 20 meter
 UTM-rutenett: EUREF89, sone 33
 Kartgrunnlag: N50, Norge digitalt
 Kartproduksjon: Fylkesmannen i Nordland
 Fylkesmannen i Nordland 2014

2

Vedlegg 13: Områder prioritert for oppretting av beiting - Lofotodden NP

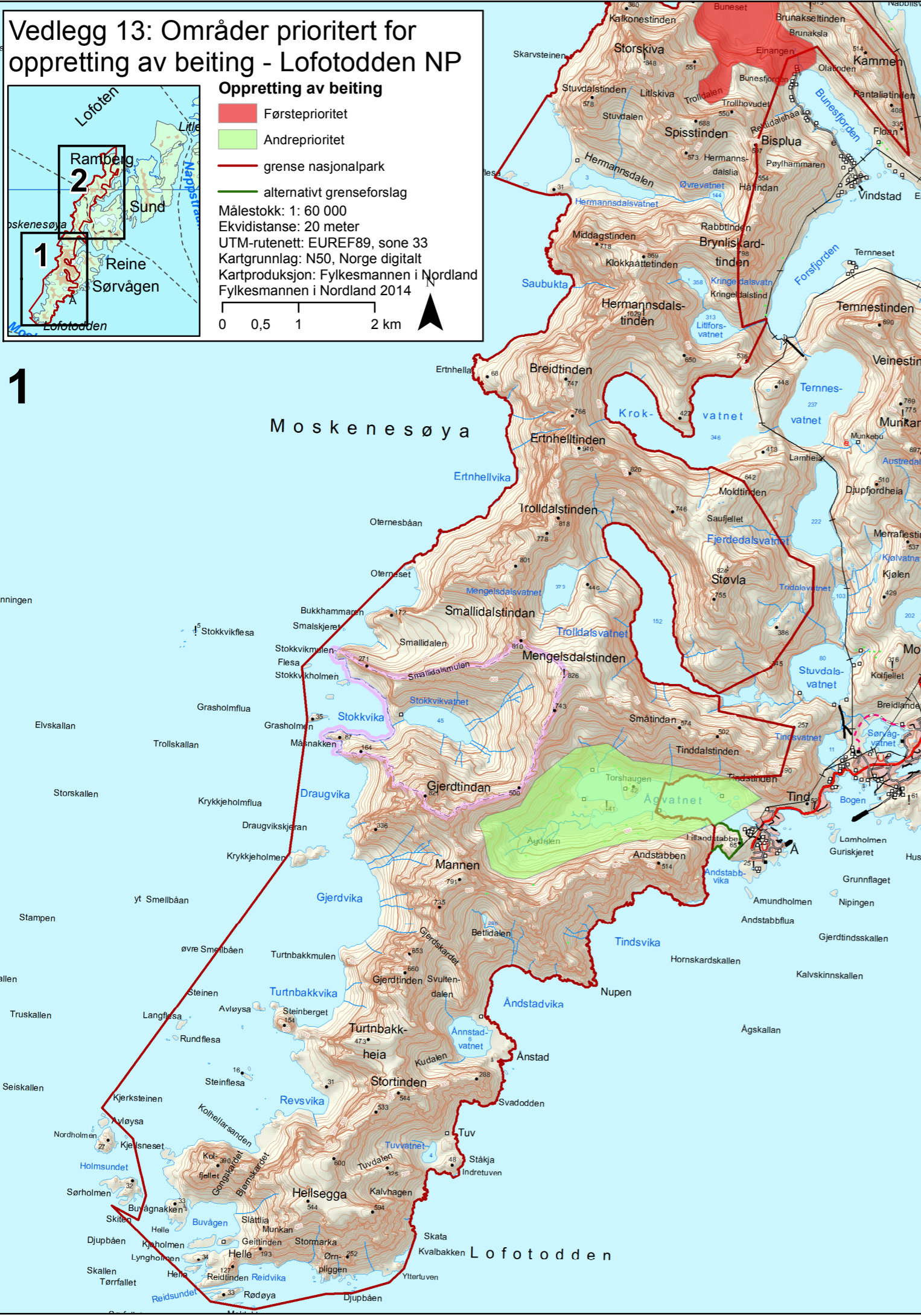
Oppretting av beiting

- Førsteprioritet
- Andreprioritet
- grense nasjonalpark
- alternativt grenseforslag

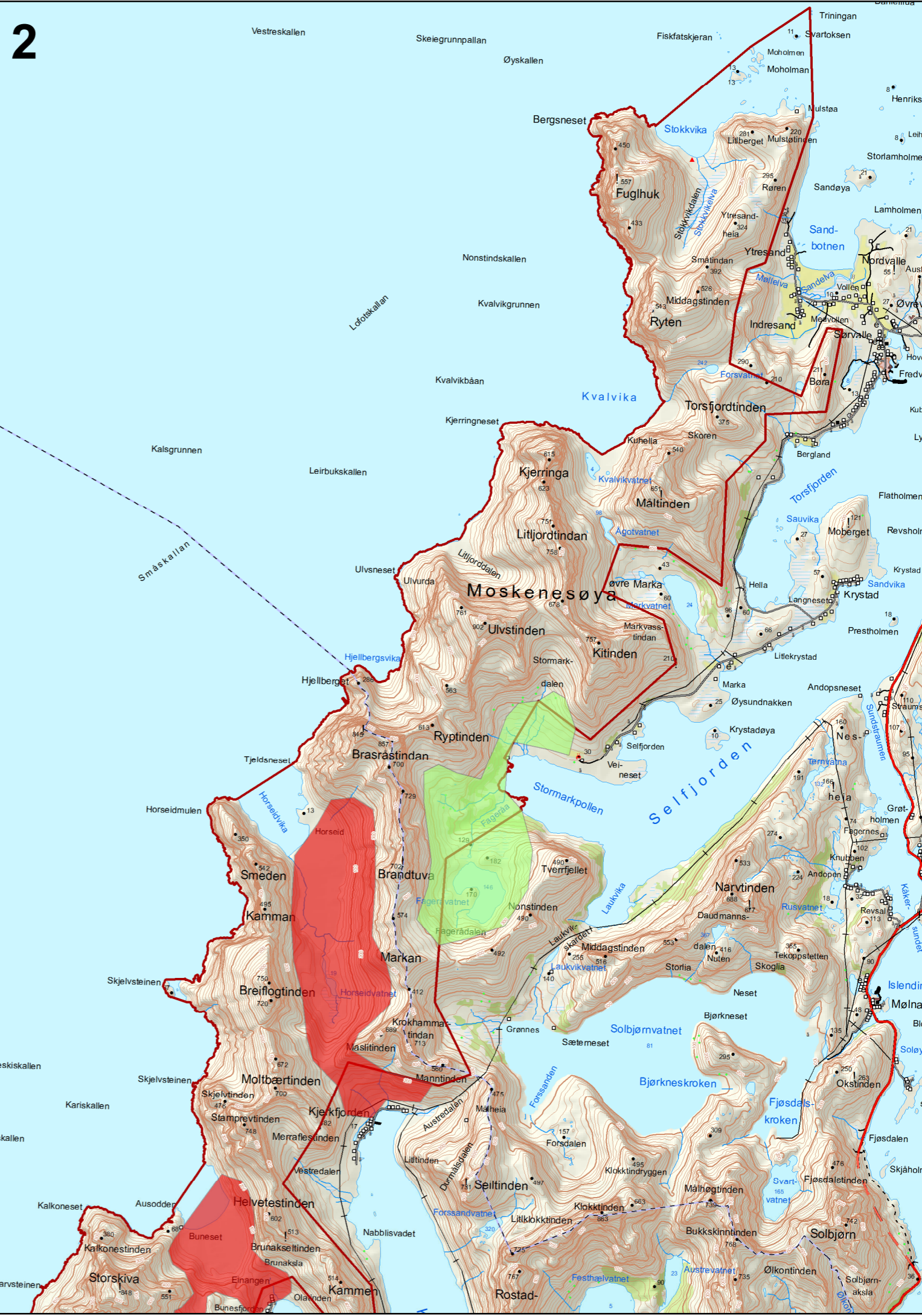
Målestokk: 1: 60 000
 Ekvidistanse: 20 meter
 UTM-rutenett: EUREF89, sone 33
 Kartgrunnlag: N50, Norge digitalt
 Kartproduksjon: Fylkesmannen i Nordland
 Fylkesmannen i Nordland 2014

0 0,5 1 2 km

1

2

8.7 DEFINISJONER/BEGREPER

Forvaltningsmål

Forvaltningsmål skal utarbeides av forvaltningsmyndigheten og er langsiktige og/eller strategiske mål for overordna tema som verneområdeforvaltningen ønsker å arbeide med for å styrke verneformålet. Eksempel kan være mål for besøksforvaltning.

Bevaringsmål og bevaringsmålobjekt

Et bevaringsmål er en kort beskrivelse av en ønsket tilstand for en naturtype (evt. annet kartobjekt). Kartobjektet som det da er knyttet bevaringsmål til kalles bevaringsmålobjekt. Ofte er slike objekt allerede etablert, f.eks. i Artsdatabanken sin Naturtypedatabase eller Miljødirektoratet sin Naturbase.

Tilstandsvariabler

Man bruker en eller flere tilstandsvariabler (eks. Fremmedartsinnslag (FA)) for å måle tilstanden til bevaringsmålobjektet. De fleste tilstandsvariablene er definerte i Artsdatabanken sin Naturtypebase (variasjon - tilstandskokliner). Miljødirektoratet har utarbeidet en håndbok («Hakkespettboka») som viser hvordan utvalgte tilstandsvariabler bør brukes av forvaltningen.

Tilstandsklasser

Samtidig med at forvaltningsmyndigheten fastsetter bevaringsmål, skal de også gi konkrete grenseverdier for tre tilstandsklasser; *god tilstand*, *middels tilstand* eller *dårlig tilstand*. Lokal overvåking av en tilstandsvariabel, vil resultere i et tall eller ja/nei. Dette resultatet plasserer variabelen i en av de tre tilstandsklassene. Det er forvaltningsmyndigheten som fastsetter grenseverdiene for disse tilstandsklassene. Det kan være aktuelt å justere grenseverdiene når man får tilgang til konkrete overvåkingsdata.

Målt tilstand for den aktuelle tilstandsvariabelen kan "oversettes" til et NiN-trinn (eller egendefinert trinn). «Hakkespettboka» har forslag på hvordan målt tilstand kan koples til et NiN-trinn.

NiN-trinndeling

I områder kartlagt etter Naturtyper i Norge (NiN) er det ofte registrert tilstandsvariabler med et tilhørende NiN-trinn (eks. FA-Fremmedartsinnslag = 2). Overvåkingsdata kan brukes for å angi NiN-trinn for en tilstandsvariabel. Dersom overvåkingsdata viser endringer i fremmedartsinnslaget, kan det derfor være aktuelt å revidere NiN-trinnet som er gitt i kartleggingsdataene. Hvis forvaltningsmyndigheten ønsker å overvåke en tilstandsvariabel som ikke er plassert på et NiN-trinn, må man selv fastsette trinnet. Hjelp til dette finnes i «Hakkespettboka» eller Artsdatabankens naturtypebase.

Overvåkingsmetode

Overvåking av tilstand skjer etter en overvåkingsmetode. Metoden har alltid geografiske egenskaper (f.eks. bevaringslinje, transekt, overvåkingsrute), og skal kunne vises på kart. Dette kartobjektet beskriver metoden, og det skal etter hvert utvikles en metodedatabase der metoden kan lagres (se

Statens hus

Moloveien 10

tlf: 75 53 15 00 || fax: 75 52 09 77

fmnpost@fylkesmannen.no

www.fmno.no

ISBN nummer:

www.twitter.com/FMNordland || www.facebook.com/FylkesmannenNO